Lodzer Tagablat № 185

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פּרייז נאָר 10 גראָשען

לאָדזשער טאַגעבלאַט

הײַנט 6 זײַטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפֿאָנען פֿון: רעדאַקציע 10057, פֿון אַדמיניסטראַציע 10047.

זונטאָג, ט"ו מנחם־אב פּ' עקב תר"צ | 10 sierpnia 1930 r. | 23־טער יאָהרגאַנג

ווידער א בלוטיגער מאָרד אין לאָדזשער אונטערוועלט

„משיח'ל" דערשיסט מיט 5 רעוואָלווער־קוילען זײַן שונא משה יאַקובאָוויטש. — דער שווער שטאַרבט איז שווערע יסורים אויף דער קאַרעטע פֿון דער פּאַנאַטאָוויע

מיט'ן בלאַנקען רעוואָלווער אין האַנד גיט זיך „משיחל" אונטער דער פּאָליציי

הײַנט קומט פֿאָר די לויה פֿון דערשאָסענעם משה יאַקובאָוויטש

מען האָט נאָך רעכט נישט פֿערגע־ מען דעם מאָרד אויבער קלמן באַלבער־ מאַן פֿון וואָלאַדניאַ גאַס און אַט איז פֿרײַטאָג אָוונט ווידער פֿאָרגעקומען א בלוטיגע טראַגעדיע אין דער לאָדזשער אונטערוועלט.

די רציחה איז דאָס מאָל פֿאָרגעקומען בײַ פֿאָלגענדע אומשטענדן:

פֿרײַטאָג אַרום האַלב 8 אָוונט איז פֿאַר דער שענק פֿון אויזעראָוויטש (לוטאָמיערסקאַ 3) געשטאַנען דער 24־יעהריגער מרדכי גנאַט (אַלעקסאַנדער גאַס 3), בעקאַנט אין דער אונטערוועלט מיט'ן נאָמען „משיח'ל" און זײַן פֿרײַנד אברהם ראָזענבערג פֿון מרדכי נבאי'ס גאַס 13. ווען גנאַט מיט ראָזענבערג'ן האָבן גערעדט צווישן זיך איז צוגע־ קומען צו זיי א בעקאַנטער, משה יאַקו־ באָוויטש, 23 יאָהר, אַנ'אויפּס־דעגרלער פֿון גרינעם מאַרק (וואוינט אויף לוטאָ־ מיערסקאַ 7). מרדכי גנאַט האָט דאָן זיך בעריהמט פֿאַר יאַקובאָוויטש'ן, אַז ער האָט געהאַט א גוטען טאָג. ר'האָט דורכגעפֿיהרט

א דין־תורה

און פֿאַרדינט דערבײַ 150 זל. משה יאַ־ קובאָוויטש האָט געבעטען גנאַט'ן, ער זאָל איהם אָפּגעבען די 60 זל.. וואָס ער האָט איהם געבאָרגט מיט לערך א יאָהר צוריק. גנאַט האָט זיך אויסגעלאַכט און איהם געזאָגט, אַז ער וועט פֿריהער נים אָפּגעבען דעם חוב, ביז יאַקובאָוויטש וועט זיך מיט איהם שלאָגען.

יאַקובאָוויטש האָט זיך בעלײַדיגט פֿון ענטפֿער; בײַדע, יאַקובאָוויטש און גנאַט האָבען זיך דעריף שאַרף צעווערטלט. גנאַט האָט זיך לסוף בלומר'שט בערו־ הינט און איז אוועק פֿון יאַקובאָוויטש'ן, וועלכער איז געבליבען שטעהן מיט גנאַט'ס חבר ראָזענבערג שמועסענדיג א פּאָר מינוט צווישען זיך, האָבען יאַ־ קובאָוויטש און ראָזענבערג נישט בעמ־ ערקט, ווי גנאַט קומט צוריק, שטעלט זיך אַנידער נעבען אַבראַם ראָזענבערג'ן האַלט איהם אַרום מיט דער לינקער האַנד און, קוקענדיג ציניש אויף יאַקו־ באָוויטש'ן, האָט ער בליצשנעל

אַרויסגעכאַפּט א רעוואָלווער

און נאָענט שטעהענדיג נעבען יאַ־ קובאָוויטשן, און איהם אויסגעשאָסען 5 מאָל, איין קויל נאָך דער אַנדערער.

משה יאַקובאָוויטש האָט זיך אָפּגע־ נאָסען אין בלוט עס איז ענטשטאַנען א געוואַלדיגע מהומה, א צוזאַמענגעלויף פֿון אַלע זײַטען — פֿון זגערושער, קאַש־ משעלנאַ, לוטאָמיערסקאַ, סמאַראַלניאַנאַ און גאָשטשינע דבוד און — דער 23־ יעהריגער משה יאַקובאָוויטש, באַרעגענדיג זיך אין

איז א טײַך בלוט

האָט אָראָפּגעזונקען צו דער ערד, ווי א אונטערגעהאַקטער בוים.

אָפּטועענדיג דאָס בלוטיגע שפּיעל אַרבעט, האָט מרדכי גנאַט זיך גלאָזט לויפֿען צו דער לוטאָמיערסקאַ גאַס, און דער ריכטונג פֿון „גאָשטשינע דוואָר". זעענדיג בײַ לוטאָמיערסקאַ 10. איז גנאַט'ען אַקעגענגעקומען און פּנים אַרײַן א פּאָליציאַנט פֿון 13 פּאָליצײַ־ קאָמיסאַריאַט, וועמען ער האָט

תיכף אָפּגעגעבען דעם רעוואָלווער

וועלכען ער האָט געהאַלטען אין האַנד און פֿון איהם האָט נאָך געגלעט א רויך. גנאַט האָט געוואָרפֿן א וואָרט צום פּאָליציאַנט:

— נאַט אייך דעם רעוואָלווער מיט וועלכען איך האָב ערשט ערמאָרדעט א מענש

דער פּאָליציאַנט האָט פֿערהאַלטען דעם פֿערברעכער, איהם פֿאַרבײַגעפֿיהרט דעם אָרט, וואו עס איז געלעגען א נפֿיסה־צושטאַנד קרבן משה יאַקובאָוויטש און צוזאַמען איהם אַרײַנגעזעצט, אונטער א שטרענגער שמירה אין נאָהענטען 3. קאָמיסאַריאַט.

אין דער צײַט, ווען גנאַט איז אַרעס־ טירט געוואָרען, זענען אין שרעקלעכער פּאַניק זיך צוזאַמענגעלאָפֿען די קרובים און פֿרײַנד פֿונ'ם דערשאָסענעם. די יאָמער־געוויינען פֿון זײַן מוטער, פֿאָ־ טער און ברודער זענען געווען הארצ־ רײַסענדיג. דעם גוסס'דיגען משה יאַקו־ באָוויטש האָט זײַן ברודער אַרויפֿגענו־ מען אויף א דראָשקע, צו פֿיהרען איהם אין דער פּאַנאַטאָוויע דער פֿערוואונ־ דעטער האָט אָבער

אויסגעהויכט דעם לעצטען אָטעם

אויף זײַן ברודער'ס הענד אין דער דראָשקע.

זײַנע לעצטע ווערטער האָבען געזאָלט זײַן:

— גנאַט האָט מיך אומגעבראַכט.

אויפֿ'ן אָרט פֿון דעם בלוטיגען געשע־ העניש איז באַלד אָנגעקומען די אויס־ פֿאָרשונגס־מאַכט מיט'ן אויספֿאָרשונגס־ ריכטער נאַטקעס אין דער שפּיץ און עס איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען א פּראָ־ טאָקאָל.

די אויספֿאָרשונגס־מאַכט איז אויך געווען אין דער וואוינונג פֿון גנאַט'ן און פֿון זײַנע קרובים, דערונטער בײַ זײַן פֿעטער „פּיוועל צויאַניאַק" (לוטאָמיער־ סקאַ 34), א פּליש־פֿיהרער, בײַ וועמען מרדכי גנאַט איז געווען א פּאָר מינוט פֿאַר'ן ערמאָרדען יאַקובאָוויטש'ן.

דאָס איז איין נוסח וועגען דער שי־ דערליכער רציחה.

א צווייטער נוסח וועגן מאָרד

לויט א צווייטען נוסח איז דער מאָרד און דער אַרעסט פֿון מערדער פֿאָרגעקו־ מען אַזוי:

פֿאַר לוטאָמיערסקאַ 3 האָבען זיך פֿרײַטאָג־צו־נאַכטס דערהערט 5 שאָסען. אויף דער גאַס איז ענטשטאַנען א פּאַ־ ניק. אויפֿ'ן אָפּהולך פֿון די שאָסען זע־ נען פֿון שכנות'דיגען 3. קאָמיסאַריאַט אָנגעלאָפֿען 4 פּאָליציאַנטען, וועלכע האָ־ בען בעמערקט אַנטלויפֿען א יונגעמאַן מיט א רעוואָלווער אין האַנד. די פּאָלי־ ציאַנטען האָבען איהם דאָן גענומען נאָכ־ יאָגען, דראָהענדיג צו שיסען זעהענדיג פֿאַר זיך 4 אויסגעשטרעקטע רעוואָלווע־ רען. דאָס האָט דער מערדער זיך אָפּגע־ שטעלט און אויבערגעגעבען די פּאָלי־ ציאַנטען זײַן רעוואָלווער.

דער ערשטער פֿערהער פֿונ'ם מערדער

איז פֿאָרגעקומען אין דרויסען קאָמיסאַ־ ריאַט דורך דעם אויספֿאָרשונגס־ריכטער נאַטקעס, פּראָקוראָר קאָוואַלסקי און לוי־ טער פֿון דער ערשטער בריגאַדע פֿון אויספֿאָרשונגס־אַמט אַלשעווסקי.

אינצווישען איז אָנגעקומען צום דער־ שאָסענעם די אַלאַרמירטע פּאַנאַטאָוויע, וועלכע האָט בײַ יאַקובאָוויטש'ן פֿעסט־ געשטעלט

4 שטערבליכע וואונדען

אַרום דער רעכטער ברוסט און 1 שטערב־ ליכע וואונד אין האַלז. די קויל פֿון 1 אַכז האָט איהם געטראָפֿען אַזוי מוראַ'דיג, אַז זי האָט איהם דורכגעלעכערט דורך און דורך דעם האַלז.

אויפֿ'ן וועג צום שפּיטאָל אויף ירעווי־ נאָווסקאַ גאַס איז משה יאַקובאָוויטש געשטאָרבען אין דער פּאַנאַטאָוויע־קאַ־ רעטע.

די אויספֿאָרשונגס־מאַכט האָט פֿעסט־ געשטעלט, אַז דער אומגעקומענער יאַ־ קובאָוויטש איז

א בעקאַנטער גנב

וועלכער איז שוין געווען עטליכע מאָל געריכטליך בעשטראָפֿט.

די סיבה פֿון דער ערמאָרדונג דאָס געזאָלט זײַן דאָס, וואָס משה יאַקובאָ־ וויטש האָט גאַנץ אָפֿט געשפּילט אין אויזעראָוויטש'עס שענק (לוטאָמיערס־ קאַ 3)

אין דאמינא

מיט גנאַט'ן און פֿרײַטאָג בײַ איהם גע־ ווינען א הויבשע סימע. גנאַט האָט גע־ פֿאָדערט פֿון יאַקובאָוויטש'ן, ער זאָל מיט איהם ווײַטער שפּילען און פּיינער. אַז יאַקובאָוויטש האָט אָפּגעזאָגט ווײַ־ טער צו שפּילען, איז גנאַט דענערווירט געוואָרען, צוגעשפּרונגען צו יאַקובאָ־ וויטש'ען, כדי איהם צוריקצוציהען צום טישעל, אַז ער זאָל מיט איהם פֿאָרטזע־ צען דאָס שפּיל. יאַקובאָוויטש איז אָבער געווען שטאַרקער, האָט ער גנאַט'ן האַס־ טיג צוריקגעשטויסען פֿון זיך גנאַט איז דאָן געוואָרען אויסער זיך פֿון כעס, איז אַרויס באַלד נאָך יאַקובאָוויטש'ן פֿון דער שענק און בחרף־עין און איהם אויסגעשאָסען.

נאָך א נוסח

איז פֿאַרהאַן, לויט וועלכען מרדכי גנאַט, א קליינער סוחר, האָט זיך נעהאַט בײַ עפּיס פֿאַרדינט און פֿערשוינען פֿון דער אונטערוועלט האָבען איהם

כסדר שאַנטאַזשירט

דראָהענדיג איהם אויסצוגעבען פֿאַר דער פּאָליציי.

פֿרײַטאָג האָט גנאַט געזאָלט פֿער־ מישפּט ווערען דורך יאַקובאָוויטש'ן, וועלכער האָט געוואָלט פֿון איהם אַרויס־ פּרעסען געלד, אויב ניט האָט ער איהם געזאָלט וועלען „פֿערשיטען" פֿאַר דער פּאָליציי, פֿאַרוואָס עס האָט איהם גע־ דראָהט מיט תּפֿיסה. גנאַט האָט געזאָלט האָבען ערקלערט יאַקובאָוויטש'ן, אַז מיט א פּאָר שעה פֿריהער האָט ער גע־ געבען איינעם פֿון זײַנע פֿעראָלגער

„40 זל. פֿאַר שווייגען"

אינצט האָט ער נישט מעהר קיין געלד. אויב מען וועט איהם כסדר רודפֿ'ן וועגען לאַ־יהרין־געלד איז ער גרייט צו מעלדען וועגען די שאַנטאַזשיסטען דער פּאָליצײַ.

הערענדיג די התראה, האָט יאַקובאָ־ וויטש זיך געוואָרפֿען אויף גנאַט'ן, ווײַ־ לענדיג איהם שלאָגען. אין א געוויסען מאָמענט האָט דער

טעראָריזירטער גנאַט

אַרויסגעכאַפּט א רעוואָלווער און מיט איהם אוועקגעלייגט א טויטען דעם 23־ יעהריגען משה יאַקובאָוויטש.

דער טראַגיש־אומגעקומענער איז, ווי עס ווײַזט אויס, נישט געווען א נאַר־ פּשר'ער יונגערמאַן, הגם אין די קרײַזען פֿון די „פּח־מענשען" און „דין־תּורה־ מאַכערס" איז ער געווען מעהר בעליבט ווי מרדכי גנאַט. גנאַט האָט אין דער לאָדזשער אונטערוועלט א סך שונאים מיט העלפֿער א יאָהר צוריק איז גנאַט

צעשטאָכען געוואָרען

אויף דער פּאָלודניאָווע גאַס דורך א וואָילען יונג „משה סמעפּאָ", וועמענס שוועסטער גנאַט האָט נעהאַט חשק אוועקצופֿיהרען קיין בוענאָס־איירעס. אויף דעמאָלט האָט גנאַט געזאָלט ווע־ לען שיסען אין סמעפּאָ'ען. נאָר דאָס רעוואָלווער־צינגעל דאָס צום גליק זיך פֿערהאַקט.

דער אומגעקומענער יאַקובאָוויטש איז מיט אַ'ערך אנדערטהאַלבען יאָהר צו־ ריק בעפֿרײַט געוואָרען פֿון תּפֿיסה. וואו ער איז אָפּגעזעסען 3 יאָהר אַלס

מיטשולדיגער אין מאָרד איבער חיים'ל סלאַמקאַ.

וועלכער איז געהאַט דערשאָסען געוואָ־ רען מעת א „פּלאַטער" דין־תּורה אין א שענק אויף בזשעזשינער גאַס.

פֿאַרהאַן טאַקע א יש־אומרים, אַז גנאַט זאָל האָבען געשאָסען אין משה יאַקובאָוויטש'ן אַלס נקמה פֿאַר חיים'ל סלאַמקאַ'ס מאָרד מיט עטליכע יאָהר צוריק. גנאַט זאָל זײַן פֿון דעם „חדר", וואָס האָט געזעהען אין סלאַמקאַ'ס מאָרד א מוראַ'דיגע עולה, וואָס איז גע־ שעהען עגגען איינעם פֿון די „פֿיהרער" אין דער לאָדזשער אונטערוועלט.

די אויספֿאָרשונג

איז אין גאַנג. בײַ גנאַט'ן זענען געפֿינען געוואָרען נאָך רעוואָלווער־קוילען. ער פֿערענטפֿערט זיך, אַז ער האָט געהאַל־ טען דעם רעוואָלווער. כדי צו ווערהרען זיך פֿאַר די שאַנטאַזשיסטען און אַנ'עת צרה.

הײַנט וועט פֿאָרקומען די לויה פֿון ערמאָרדעטען יאַקובאָוויטש

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט אונזערע ג' קונדשאַפֿט, דאָס אונזער לאַנג־עגזיסטירענדע „מעבעל־טישלער" פֿון

M. Orenbuch i S-ka

Łódź, Północna 31 (רוג סאַלנאַ)

אַרבײַט אויס: עס־צימערן, שלאָף־צימער און קאַבינעטען אין דער פֿיינסטער אויספֿיהרונג לויט דער נײַעסטער ווינער אַרכיטעקטור.

די פֿירמע עגזיסטירט פֿון 1896

ענטשולדיגונג.

דערמיט בעט איך ענטשולדיגונג ה' מ. גאַרראַן, דירעקטאָר פֿון דער פֿירמע ס. דישקין עקצ.. געז. אין לאָדז פֿאַר די אונ־טאַקטישע בעליידיגענדע אויסדרוקען אויף זײַן אַדרעס.

אַלס צייכען פֿון חרטה שפּענד איך 150 זלאָטיס לטובת דער ישיבה „תורת חסד" אויפ'ן נאָמען פֿון הרב סענדער דישקין ז"ל.

מ. קאַטליצקי, לאָדז
פּיעטריקאָווער 31

שטאַטיש טעאַטער צעגעלניאַנאַ - 63 -

גאַסטראָלן פֿון דער **ווילנער טרופּע** יאָהר XV ענגם. מ. מזאה

הײַנט זונטאָג, ד. 10־טען אויגוסט אָוונט 8.45

„יודענשטאַט"

דער פֿאָר־פֿערקויף פֿון בעשטעלונגס־בילעטען צו בעקומען בײַ דער קאַסע פֿון שטאַטישן טעאַטער פּיעטריקאָווער 74.

ב"ע **רוזשא** אשת ר' מאיר ז"ל **פּרוסאַק**

(געבוירענע פּוטס)

איז נאָך לאַנגע און שווערע לײַדען געשטאָרבען אין עלטער פֿון 74 יאָהר. די לויה קומט פֿאָר מאָרגען מאָנטאָג ד. 11 ד. ח. 1 א זייגער נאָכמ. פֿון טהרה־הויז. וועגען וואָס עס טיילען מיט די קרובים און בעקאַנטע. די אין גרויס צער פֿערבליבענע

זיהן, טעכטער, שנור און פֿאַמיליע.

ס'ווערט געבעטען נישט אָפּצוגעבען קיין קאָנדאָלענץ־וויזיטען.

זאַל „פֿילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשאַ 20

בילעטען בײַ די קאַסע פֿון פֿילהאַרמאָניע צו בעקומען א גאַנצען טאָג

הײַנט, זונטאָג, 5 א זייגער נאָכמיטאָג קומט פֿאָר א פֿייערליכע אַקאַדעמיע לכבוד די

פּאַלעסטינער מאַטעמאַטיקליסטען

בײַ דער בעטייליגונג פֿון סענ. דר. י. דאַווידזאָהן (וואַרשאַ), פּרעז. ז. רוסעצקי, (וואַרשאַ) א. אַרזי (תל־אביב) רעד. י. אויגער, מ. לימאַן א. א.

היינט וועט מארשאל פילסודסקי האלטען אין ראדאם א גרויסע פאליטישע רעדע

גרויסער אינטערעס צום לעגיאניסטען-צוזאמענפאהר.—דאס גאנצע לאנד ערווארט נאכ'ן צוזאמענפאהר וויכטיגע בעשלוסען

היינט ווערט געעפענט דער לעגיאניסטען-צוזאמענפאהר אין ראדאם

ראדאם (טעלעפאניש צום „לאדזשער טאגעבלאט") היינט א גאנצען טאג וועגען שוין אנגעקומען לעגיאניסטען צום צוזאמענפאהר פון גאנץ פוילען. אין אווענד זענען אויך געקומען לעגיאניסטען פון פראנקרייך, אונגארן און רומעניען. עס איז אויך היינט אנגעקומען מיניסטער סלאוואי סקלאדקאווסקי און ביסקופ באנדורסקי.

מארגען פריה קומען קיין ראדאם: פרעמיער סלאוועק, די מיניסטארען: זאר, פריסטאר, בערנער, טשערווינסקי, סטאניעוויטש, קאנצרושעווסקי און די גענעראלען מיט גענ. רידז שמיגלי בראש.

דער אנקום פון מארשאל פילסודסקי ווערט ערווארט פאר'ן אנהויב פון נאטעס-דינסט, ארום 8 פריה.

ראדאם (טעלעפאניש צום „לאדזשער טאגעבלאט") מארשאל פילסודסקי וועט אהערקומען 8 פריה גראד צום גאטעס-דינסט, וואס עס וועט אפריכטען דער גלח-לעגיאניסט, ביסקופ באנדורסקי.

נאכ'ן גאטעסדינסט וועט פארקומען א דעפילאדע. אין די לעגיאנערען-קרייזען שמועסט מען, אז מארשאל פילסודסקי וועט יא האלטען א רעדע אין ראדאם, ווייל די פולקאווניקעס פאדערען דורכאויס, אז פילסודסקי זאל זאגען זיין ווארט, צוליב די שפאלטונגען אין די רייהען פון די לעגיאניסטען.

ראדאם, (טעלעפאניש צום „לאדזשער טאגעבלאט") ביז פארנאכט זענען קיין ראדאם אנגעקומען טויזענדער לעגיאניסטען מיט ספעציעלע צוגען, פיל מיט אומזיסטע בילעטען און פיל מיט הנחה-בילעטען.

אין אווענד איז די שטאט געווען אילומינירט. אין אווענד איז אויך פאר-געקומען די פייערליכע עפנונג פונ'ם לאקאל פון דער פעדעראציע פון פאטער-לאנד-פערטיידיגונג. גענעראל גורעצקי האט געהאלטען א גרויסע רעדע אין וועל-כער ער האט אנגעוויזען אויף די גרויסע פערדינסטען פון די לעגיאנערען פאר'ן אויפגעלעבטען פוילען. אין זיין רעדע איז ער אנגעפאלען אויפ'ן סיים, הלמאי ער האט נישט געוואלט געבען קיין סובסידיע דער פעדעראציע. גענ. גורעצקי האט פערענדיגט זיין רעדע מיט א רוף צו די לעגיאניסטען צו זיין גרייט ווייטער צו קעמפען פאר'ן פאטערלאנד.

ראדאם. (טעלעפאניש צום „לאדזשער טאגעבלאט") אויף דער הייניגער פייערונג אין ראדאם וועט דעקארירט ווערען מיטן מעדאל דער יודישער יונגער-מאן פון קיעלץ, וועלכער האט אין 1915 געראטעוועט פון טויט עטליכע לעגיא-ניסטען. אויסער דעם האט ער אויך בעקומען א קאנצעסיע.

ווארשא. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) מארשאל פילסוד-סקי איז היינט צוריקגעקומען קיין ווארשא און איבערגענומען זיין אמט.

אין די פאליטישע קרייזען שמועסט מען, אז אויפ'ן צוזאמענפאהר אין ראדאם וועלען פארקומען וויכטיגע ענטשיידענדע מלוכה-בעראטונגען.

נייער הכנסה-שטייער אין א"י

שטעלט איין געפאהר די יודישע אינדוסטריע

ירושלים, 9 אויגוסט (יט"א) די רעוויזיאניסטישע מיטגלידער פון ועד הלאומי האבען איבערגעגעבען דעם פרעזידיום א מעמאריאל, אין וועלכען עס ווערט פעסטגעשטעלט, אז די א"י רעגירונג גרייט צו א פראיעקט פון הכנסה-שטייער, וועלכער איז הויפטזעכליך געווענדעט געגען די אינדוסטריעלער און דער ועד הלאומי דארף דעריבער אזא שטייער בעקעמפען.

קויהלען ווערען טייערער.

ווארשא, (טעלעפ. צום „לאדזשער טאגעבלאט") די קויהלען-גרובענס פון דאמבראווא און אויבערשלעזיען האבען בעשלאסען ביסלעכוויז צו פערקלענערן דעם ראבאט פון די הורטאווניקעס. אין שייכות דערמיט וועט דער פרייז פון קויהלען אין דעטייל וואהרשיינליך שטייגען.

רעוויזיט פון מלוכה-פרעזידענט אין עסטלאנד

גדיניע, 9 (טעל. צום „ל. טאג.") דער מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי איז היינט אפגעפאהרען דורכ'ן גדיניער פארט אויף דער שיף „פאלאניא" קיין עסטלאנד. די „פאלאניא" ווערט עסקארטירט דורך 5 פוילישע קריגס-שיפען: „וויכער", „מאזור", „שלאנזאק", „פאדהאלאני'ן" און „קראקאוויאק".

דער מלוכה-פרעזידענט קומט אן אויף זיין רעוויזיט קיין טאלין מארגען פריה.

8 פריה וועט דער עסטאנישער פלאט ארויס אויפ'ן באלטיק כדי מקבל פנים צו זיין דעם פוילישען מלוכה-פרעזידענט. די הארמאטען פון די עסטאנישע שיפען וועלען אפגעבען 21 פייערליכע שאסען.

רומענישע כוליגאנעם רופען צו מארדען יודען און צו א רעוואלוציע

בוקארעשט, 9 אויגוסט (יט"א) דער פראצעס פון קאדריאנו איז גע-ווארען אפגעלעגט אויף א פאר טאג. די רעגירונג נעמט אן אלע פארויכטס-מיטלען.

בוקארעשט, 9 אויגוסט (יט"א) „אדווערול" טיילט מיט, אז נאך 8 פאר טעג רוה האט זיך ווידער אנגעהויבען א שטארקע אנטיסעמיטישע בעווע-גונג. אויף דער באהן-ליניע בוקארעסט-טשערנאוויץ זענען כוליגאנעס בעפאלען די יודישע טאסאזשירען.

אין בוקארעסט זענען פערשפרייט געווארען פראקלאמאציעס צו מארדען יודען און צו מאכען א רעוואלוציע.

קאנפערענץ וועגען יודישע ענינים אין גענף

גענף, 9. אויגוסט (יט"א) קיין גענף איז אנגעקומען דער מיטגליד פון יודיש-אמעריקאנישען קאמיטעט מ. וואלצמאן, וועלכער האט לעצטענס געוויילט אין רומעניען. ער האט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן לייטער פון דער מינ-דערהייטס-סעקציע סיים פעלקער-בונד. צווישען אנדערע האט ער מיט איהם אויך גערעדט וועגען רייין יודישע ענינים.

געמיינזאמע אינטערווענץ פון פרעמדע מלוכות אין כינא

פאריז, 9 (אז) דער דיפלאמאטישער קארעספאנדענט פון „דיילי טעלע-גראף" דערוויסט זיך, אז די ענגלישע, אמעריקאנישע, יאפאנישע און כינעזישע רעגירונגען האבען אונטערגענומען געמיינזאמע שריט כדי צו בעשיצען זייערע בירגער אין האנקאו און אנדערע שטעט, וואס זענען בעדראהט פון די קא-מוניסטען.

אונזער פריינד ה' **יעקב וואלרויך** לאדז
צו זיין פערלאבונג
מיט פרל. **פאני פרייס** פון פאריז
ווינשע אלדאס גוטעס און גראטולירען הערצליך
י. יאנקעלעוויטש און פרוי

מזל-טוב
צו דער פערלאבונג פון מיין פריינד
יעקב וואלרויך לאדז מיט פרל. **פאני פרייס** פאריז
ווינשען איך א הארציגען מזל-טוב
יצחק יעקב שאכטער.

לעצטע ווארנונג

צום לאקאטאר משה בערגער קילינסקיעגא 50

שוין א יאהר צייט, זייט איך האב פערעפענטליכט אין דער פרעסע, אז איך האב דעם אויבענדערמאנטען לאקאטאר געשאנקען פאר 10 יאהר דירה-געלד, אויף פריי געגעבען צו פערקויפען די וואוינונג, וועגען וואס איך האב איהם בעזונדער מתרה געווען. היות ווי ה' משה בערגער האט דאס אלץ נישט געגומען אין בעטראכט און נישט צומאל געוואלט אויספיהרען דעם בית-דין אזוי וואָרען איך צום לעצטען מאל, אז ער זאל זיך גוטוויליג ארויסציהען פון דער וואוינונג. איך גיב צייט 8 טעג, אין געגענפאל וועל איך זיין געצוואונגען אויספיהרען די עקסמיסיע.

דער פערוואלטער.

די ניי-געגרינדעטע דאך-פאפע-פאבריק „טרוואלאשט"

פון א. שמולעוויטש און א. גוטמאן, סטריקאוו-לודזקי טעל. 10 №.
וועלכע האט זיך אין א קורצע צייט ערווארבען איבעראל דאס פולע פערטרויען מיט איהר ערשטקלאסיגער גוטע אויסארבייטונג, האבען מיר צוליב דעם פערלאנג פון די קונדשאפט ערעפענט א פאבריקס-לאגער

Św. Andrzeja 27 אין לאדז

פון אלע סארטען דאכפאפע, גאזאוע, סמאלע, פרעפערירטע, פאק און קלעבע-מאסע צו פאבריקס-פרייזען פרייזווירדיג, וועלכעס מיר בעטען די געעהרטע קונדשאפט מיט בעשטעלונגען זיך צו אונז צו ווענדען.
מיט אכטונג
א. שמולעוויטש און א. גוטמאן

קאמף וועגען די ענטשעדיגונגען פאר די יודישע נשרפים פון בארשא

מיניסטעריאל-דירעקטאר גיט זיך אפ אין דימיסיע צוליב'ן אינטערוויאו פון אינערן-מיניסטער מיט'ן י. ט. א.-קארעספאנדענט

בוקארעשט (יט"א) אין די יודענפריינדליכע קרייזען ווערט איצט מיט שפאנונג ערווארט דער בעשלוס פון דער רעגירונג מכח ענטשעדיגונגען פאר די נשרפים אין בארשא. פון די קרייזען פון אינערן-מיניסטעריום ווערט מיטגעטיילט, אז דער ענטשייד פון דער רעגירונג וועט זיין א נעגאטיווער.

די היגע פרעסע ערקלערט, אז אין פאל ווען דאס וואלט זיך ארויסגעוויזען פאר אמת, וואלט עס אונדירעקט בעדייט, אז די רעגירונג זאגט די אנטי-סעמיטען: „איהר קאנט ווייטער אונ-טערצינדען, ווייל די מלוכה-קאסע וועט דעראפן נארנישט ליידען". די צייטונגען פאדערן א קלארע ערקלערונג מצד דער רעגירונג וועגען דער פראגע און דער מאהנען דעם צוזאג, וועלכען דער אי-נערן-מיניסטער וואידא-וואעוואד האט געגעבען דעם קארעספאנדענט פון דער יו-דישער טעלעגראפען-אגענטור, אז די ענטשעדיגונגען וועלען ארויסגעצאלט ווערען גלייך נאכ'ן שליסען די אויס-פארשונג.

די יודישע טעלעגראפען-אגענטור האט זיך בעמיהט נאכצוקאנטראלירען די דערמאנטע ידיעה ביים פרעמיער מא-ניו. דער סעקרעטאר פון פרעמיער האט אבער מיטגעטיילט, אז דער פרעמיער איז ארויסגעפאהרען אויף איניגע טעג פון בוקארעסט. צוליב דער ערקלערונג, וואס דער אינערן-מיניסטער ה' וואידא-וואעוואר האט אפגעגעבען פאר דעם „יטא"-קארעספאנדענט, האט זיך אנגע-געבען אין דימיסיע דער מיניסטעריאל-דירעקטאר אין טראנסילוואניען ה' וואי-לער מאלדראוואנו, וועלכער ערקלערט, אז וואידא-וואעוואד'ס צוזאגען קאמפראמי-טירען זיינע אויספיהרען אלס הויפט-אויספארשונגס-לייטער ארום דער שרפה אין בארשא. מאלדראוואנו פובליצירט דעריבער מיט זעהר פיקאנטע איינצעלהייטען, דערצעהלענדיג, אז ווען ער איז אריינ-געשיקט געווארען קיין בארשא, כדי דורכ-צופיהרען די אויספארשונג, האט ער בעקומען פון אינערן-מיניסטער ה' וואי-דא-וואעוואד אינסטרוקציעס, אז די אויספארשונג זאל געפיהרט ווערען אזוי, ביז צו דערווייזען, דאס די שרפה איז ארויסגערופען געווארען דורך א געוויסען צופאל און איז נישט ארגאניזירט געווארען דורך אנטיסעמי-טען. ער האט געפאלגט די דאזיגע אנווייזונגען. אין וואידא'ס ערקלערונג צום „יטא"-קארעספאנדענט זעהט ה' מאל-דראוואנו א בעליידיגונג פאר זיך און אן אפווארפונג פון זיינע אויספיהרען וועגען דער בארשער שרפה.

פון גוט-אינפארמירטע קרייזען ווערט די יודישע טעלעגראפען-אגענטור גע-וואויר, אז אויב די בארשער יודען וועלען ניט בעקומען קיין ענטשעדיגונגען, וועט דער פרעמיער מאניו צוגלייך מיט אינערן-מיניסטער ה' וואידא וואעוואד זיין דערפאר פעראנטווארטליך, ווייל דער פרעמיער בעזיצט גענוג איינפלוס כדי געגענצווווירקען די שטרעבונג פון מיניסטער וואידא נישט אויסצוצאהלען די ענטשעדיגונגען. די היגע פרעסע טיילט מיט, אז דער אינערן-מיניסטער ה' וואידא-וואעוואר וועט אין משך פון די נאהנטסטע טעג דימיסיאנירען. דער יטא-קארעספאנדענט האט בעקומען א הבטחה אויפגענומען צו ווערען דורכ'ן קעניג קאראל. צוליב דעם אבער, וואס דער קעניג איז פלוצלינג אבגעפאהרען אויף א וואך אברוזה איז די אויפנאמע אפגעלעגט געווארען' דער קעניג פער-נעמט אנ'אויסדריקליך געגנערישע שטע-לונג געגען די אנטיסעמיטישע ארויס-

ס'ווערט געזוכט
אסטארשע פאננא
צו דאמען-הוטען
צו מעלדען זיך ציגעל-גאס 45 אין היטען-געשעפט.

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטש 20
מיטוואך ד. 13-טן ד. ח. 8,30 אווענט קומט פאר
א דיספוט איבער קדוש-השם
מיטן אנטייל: פון באקאנטן ארב.-טוער זרבבל, דער רעזשיסאר און אינסצעניזאטאר ד"ר מ. וויכערט, דער לאנג-יעהריגער טעאטער-טוער און אנפירער פון די ווילנער טרופע מ. מאזאה.
בילעטן פון 50 גראשן צו בעקומען אין דער קאסע פון טעאטער פילהארמאניע.

קנאבען
מיט שעהנע שטימען צום זינגען קענען זיך מעלדען אלע טאג פון 6—8 פארנאכט אין דער קאנצעלאריע פון דער ווילקער שוהל זאכאדניא 57 צום דיריגענט סאקאלאווסקי

Dr. med. Adam Bender
נארוטאוויטשא 30 טעל. 114-75
ספעצ. אינערליכע און האריז-קראנקהייטען

Dr.
E. Friedenberg
Choroby kobiece położnictwo
powrócił.
przyjmuje od 5—6 **Nawrot 7.** tel. 168-84

Dr. Wołkowyski
צוריקגעקעהרט
צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן **126-87**
ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע קראנק-הייטען און מענער-שוואכע. אלע-ארט אנאליזען בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2, און פון 6—9 אווענד.
בעזונדער „א"טע-זאל פאר פרויען.

Dr. Ludwik Falk
ספעציאל-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען
נאווראט 7, טעל. 128-07
נעמט אן פון 10—12, 5—7 אווענד.

Dr. med. M. Heller
ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
נאווראט 2, טעל. 179-89
נעמט אן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אווענד
פאר פרויען פון 4—5 נאכמ.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פרייזען.

סטארשי כירורגישער פעלדשער
י. סענדער
פאמארסקא 14, טעל. 62-83
פראנט 2-טער שטאק,
וועלכער האט פראקטיצירט אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל 14 יאהר, נעמט אן אלע ארט קראנקע צו יעדע צייט

Dr. med. H. Lajchter
צאהן-כירורג
קיפער, דזשאנסלעס גומען, צינג-קראנקהייטען א.ד.ג.
ושעלאנא 9 טעל. 149-66 1 שטאק פראנט.
נעמט אן פון **2.30** נ"מ. ביז **9.30** אין.

Dr. med. J. LUBICZ
Ortopeda
גראנסקא 28, טעל. 183-17
ספעציאליסט פון ביינער און געלענקען-קראנקהייטען
פערקרימונגען פון פלייצעס און גלידער
פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען: ווי ווקלאדקעס געגען פלאכע פיס קונסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסעטען א. א. וו.
נעמט אן פון **2.30** ביז **4.30** נאכמ.

Dr. Med. E. Reicher
ספעציאל ארצט
פאר הויט האר און ווענערישע קראנקהייטען
דיאטערמיע-בעהאנדלונג און עלעקטרא-טעראפיע
פאלודניאווא 28 טעל. 201-93. נעמט אן פון 8—9½ פריה און 6—9 אווענד. זונטאג פון 9—1 מיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

Dr. med. H. Różaner
ספעציאליסט פון הויט- און ווענערישע קראנקהייטען און קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעל. 128-08
נעהמט אן פון 8—10; 5—8 אווענד
אספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. A. Banasz
ספעציאליסט פאר נירען און בלאזען-קראנקהייטען
וואולטשאנסקא 23 טעל. 139-88
נעמט אן פון 3—4 נאכמ.

לאדז | 10 אויגוסט 1930 | זון אויפג. גנ: 4,09 | זון אונטערג. אנג: 7.10
זונטאג, ט"ז מנחם-אב תר"ץ פ' עקב

טאג-בראניק

ביליגער ברויט און מעהל

(ט) די צענניק-קאמיסיע ביים מא-גיסטראט האט פערקלענערט דעם פרייז פון 55-פראצענטיג ווייצען-מעהל ביז 64 גראשען א קילא, 65-פראצענטיג מעהל ביז 60 גר. א קילא, קארן-ברויט (65-פראצענטיגס) ביז 33 גראשען א קילא. 2 קילא ווייס ברויט זאל קאסטען 65 גראשען א קילא ראזשווע ברויט 27 גר., 1 קילא זעמעל 1 זל. דער מאגיסטראט האלט די פרייזען פאר די העכסטע.

הויפט-געווינס 20000 זל. אין לאדז!

אין צווייטען ציהונגס-טאג פון פיר-טער קלאס איז דאס הויפט-געווינס פון טאג 20.000 זל. געפאלען אויף נומער 191441, וואס איז אויך דאסמאל פער-קויפט געווארען אין דער קאלעקטור ס. יאטקא, פעטריקאווער 22 און 66. דאס גליק האט דאס מאל געשמייכעלט 4 לאדזער פון מיטעל-קלאס.

פאר'ן געזונט פון דער שול-יוגענד

אין לעצטען שול יאהר זענען אונטערזוכט געווארען אין לאדז 268,385 שול-קינדער, בעת אין פאר-לעצטען שול-יאהר האט די צאהל אונטערזוכטע שול-קינדער דערגרייכט נאר 157,958.

פון לאדזער האנדעלס-געריכט

—=0§0=—

בעשטימט דעם געריכטס-אויפזיכט דער אקצ. געז. „מיכאל גלאזער"

ווייטערדיגע „נאדזארען" און רעגולאציעס

(5) דעם 6. מאי ד. י. האט דאס האנ-דעלס-געריכט בעשטימט א 3-חדשים'-דיגען „נאדזאר" דער אקציען-געזעל-שאפט יוזעף ריכטער. פון די בעריכטען איז צו זעהען, אז דער פינאנציעלער מעמד פון דער פירמע האט בעת'ן גע-ריכטס-אויפזיכט בעדייטענד זיך פער-בעסערט. אין משך פון דער צייט איז אבער נאך נישט געלונגען אינגאנצען צו סאנירען די לאגע פון דער אונטערנעה-מונג. אין אנהויב פון „נאדזור" האט די פירמע בעשעפטיגט ביז 600 ארבייטער. די פאסיווען פון דער אקציען-געזעל-שאפט האבען זיך דורך די דריי חדשים פערקלענערט אויף 540.000 זל. צוליב דער זאכלאגע האט דאס געריכט פאר-לאנגערט דעם „נאדזור" אויף ווייטערדי-גע 3 חדשים.

* * *

אין יאנואר ד.י. האט דאס געריכט בעשטימט א נאדזאר יצחק בער לעווקא-וויטש'ן, בעזיצער פון א טריקאטאזש-פאבריק אויף אלעקסאנדריסקא 2. אין אפריל האט לעווקאוויטש פארגעלייגט צו רעגולירען די קרעדיטארען אויף 70 פראצענט, וועלכע ער וועט בעצאהלען במשך פון 2 יאהר. דאס געריכט האט דאן פעראָרדענט די רעגולאציע-אונ-טערהאנדלונגען. די קרעדיטארען האבען מספים געווען אויף די פארגלייכונגס ראַ-טעס צו 15 און 20 פראצענט. דאס גע-ריכט האט דעריבער דעם אפמאך בע-שטעטיגט

* * *

דער פירמע פאוועל באראטאש און שותפים, עלעקטראטעכנישע אנשטאלט אויף פעטריקאווער 30 איז סוף יוני ד.י. ערקלערט געווארען אנ'אופאדלאשטש.

די סומע פון דער באנקראט-מאסע האט בעטראפען 40.000 זל. איצט האט באנ-קראט-מאסע פארגעשלאגען זיינע קרעדיטארען צו רעגולירען זיי אויף 10 פראצענט, אין צוויי ראטעס, און פערלויף פון דריט-האלבען יאהר. דאס געריכט האט דעם אפמאך שוין בעשטעטיגט.

* * *

דעם מאנופאקטור-סוחר יעקב טייב-בלום (נאוואמיעיסקא 17), איז ער-קלערט געווארען אין פעברואר ה.י. אנ'-אופאדלאשטש. אין יולי האט טייבלום אויף א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען פארגעלייגט זיי צו רעגולירען אויף 15 פראצענט און 3 גלייכע ראטעס, יעדעס האלבע יאהר א ראטע. די בעטרעפענדע סומען פערזיכערט ער די קרעדיטארען מיט א היפאטעק-גאראנטיע. דער אפ-מאך איז בעשטעטיגט. פאר'ן אפמאך האבען זיך ארויסגעזאגט 28 קרעדיטא-רען, וואס רעפרעזענטירען א סומע פון 150 טויזענד זל., געגען זענען געווען 3 קרעדיטארען פון 21,000 זל.

* * *

עס איז געשטעלט געווארען אונטער אנ'אופאדלאשטש די פירמע „יוזעף מאס-קובקא" (ראקאמשינער 20). דער או-פאדלאשטש איז ערקלערט געווארען אויף דער פאדערונג פון אדוו. יוסף ווייץ מאן, דעם בעפולמעכטיגטען פון דער האנדעלס-געזעלשאפט „ווערטעקס". מאס-קובקא האט געלאזט פראטעסטירען ווע-גען פיר וועקסלען צו 500 זל. יעדער מחמת אונמעגליכקייט דאס געלד איינ-צומאהנען דורך עקזעקוציע, האט די פירמע נעפאדערט צו ערקלערען מאס-קובקא'ן פאר באנקראט. דער אופאד-לאשטש איז שוין הל פון 3. דעצעמבער 1929. דער נעפאלענער איז איבערגע-געבען אונטער פאליציישאווער אויפזיכט. אלס ריכטער-קאמיסאר איז נאמינירט געווארען סס. קאמענסקי, אלס קוראַ-טאר אדוו. קארעלסקי.

* * *

דאס האנדעלס-געריכט האט בע-טראכט דעם ענין פון דער טעקסטיל-אקציען-געזעלשאפט „מיכאל גלאזער" (זשעלאזנא 5), וועלכער עס איז נישט לאנג צוריק אפגעזאגט געווארען צו בע-שטימען א „נאדזאר" אנערקענענדיג דעם בילאנס פאר א נעגאטיווען צוליב דער נישט-רעאלקייט פון איינציגע פאזי-ציעס אויף דער זייט פון די אקטיווען. די פירמע מיכאל גלאזער האט דער-לאנגט אנ'אפעלאציע אויף דער דעציזיע. דער אפעלאציע-פראצעס איז פארגעקו-מען דעם 18. יולי. די צווייטע אינסטאנץ איז נאכגעקומען די בקשה פון דער אק-ציען-געזעלשאפט און איהר בעשטימט א געריכטס-אויפזיכט אויף 3 חדשים.

דאס אפעלאציע-געריכט האט אין גע-גענזאץ צום לאדזער האנדעלס-געריכט יא אנערקענט פאר רעאל דעם בילאנס פון דער פירמע און זין פון מעגליכקיי-טען צו בעפרידיגען אלע קרעדיטארען, בפרט ווען דאס רוב פון זיי האט אויס-געדריקט די הסכמה אויף א „נאדזאר" פאר דער אקציען-געזעלשאפט.

אלס ריכטער-קאמיסאר איז נאמי-נירט געווארען ה' יוזעף יאבלקאווסקי, אלס אויפזעהער אדוו. קיאווסקי און דער סור עדווארד הולשער.

* * *

דעם 6. מאי האט דאס געריכט בע-שטימט א נאדזאר דער אינדוסטריע-פירמע „ברידער וואלקאוויטש" (פעט-ריקאווער 51). אינאפהענגיג דערפון איז בעשטימט געווארען א נאדזאר אויך פאר די מיטבעזיצער פון דער פירמע: שמעון יצחק, יוסף, משה און נתן וואל-קאוויטש.

דער סאנאציע-פלאן, וואס איז דאן צוזאמענגעשטעלט געווארען, האט ענט-שפראכען די דעמאלסדיגע רעאלע מעג-ליכקייטען די פירמע האט געהאט א גרונד צו גלויבען, אז זי וועט אינגאנצען זיך קאנען אויסבינדען פון איהרע פער-פליכטונגען. די צייט האט אבער גע-מאכט דאס איהריגע. דער פערשארפ-טער קריזיס האט געווארפען די פרייזען פון די סחורות און די מעגליכקייטען פון דער פירמע צו בעפרידיגען פולשטענ-דיג די חובות האבען זיך אויסגעלאזט מיט אנ'ענטטוישונג. צוליב דעם האט די פירמע וואלקאוויטש געבעטען מען זאל איהר ערלויבען אונטערצוהאנדלען וועגען א רעגולאציע-אפמאך. די פירמע איז גרייט צו דעקען 70 פראצענט אלע קרעדיטארען. 25 פראצענט פון אלע חובות וועלען אפגעצאהלט ווערען אין א יאהר ארום, 20 פראצענט און אנדער-האלבען יאהר ארום און די לעצטע 25 פראצ. אין 2 יאהר נאכ'ן בעשטעטיגען דעם אפמאך.

—=0§0=—

גנבים מיט אייגענע פערד און וואגענס

(§) די פאליציי האט פעסטגעשטעלט אז לאדזער גנבים ארבייטען א חוץ מיט איינברוך-מכשירים אויך מיט אייגענע אויטאמאבילען און מיט פערד און וואַ-גענס.

פאריגע נאכט האט א פאליציי-פאט-רול פערהאלטען אזא גנב אויף אנ'איי-גענעם פערד און וואגען ער הייסט אל-טער בנחם גוטערמאן פון בערעק יאסע-לעוויטש 3, און איינעם הערש ליווינשע-וויטש (באלוט קרוטקא 5). אויפ'ן וואַ-גען האבען זיי געפיהרט אייזען, וואס איז גע'גנב'עט געווארען אין דער געזעל-שאפט פון נעגאציאנטען פערייניגונג (וואולטשאנסקא 74). די גנבה האט בע-טראפען 1500 זל. דאס אייזען האבען זיי דורך א פאלש קוויטעל צום עקספעדירען ארויסגענארט פון סטרוזש.

* * *

אין דער לעצטער נאכט האבען גנבים אויסגעשניטען די שויפענסטער-שויב פון דער פירמע „טריקאט" (זגערזשער 2). 2 גנבים זענען פערהאלטען געווא-רען.

* * *

דער 28-יעהריגער הענריק יאשינסקי און סטאניסלאוו ווזבלעווסקי פון שטא-טישען נאכטלעגער-הויז זענען פערהאל-טען געווארען דורך דער פאליציי אין מאמענט, ווען זיי האבען ארויסגע'גנב'עט דעם לינאלעאום-דיוואן פון די שטיגען אויף פעטריקאווער 56.

לאדזער „שטרויערנער אלמן" פער-בעט צו זיך א גאסט-פרוי

און ביינאכט גנב'עט זי איהם ארויס א פארטפעל מיט געלד

(§) דער לאדזער קאנפעקציאנער יעקב ב. האט, ווי דער שטייגער, ארויס-געשיקט זיין וויבעל אויף זומער-וואוי-נונג און זעהענדיג א „שטרויענער אלמן" האט ער א ביסעל זיך ארומגעשלעפט איבער די קאבארעטען און אויסגעגעבען א סך געלד אויף מיידלעך.

דאנערשטאג ביינאכט האט זיך יעקב ב. בעקענט אין „מולען רוזש" מיט א יונגער שעהנער דאמע און זי פערבעטען אויף איבערנאכט צו זיך אהיים. די „דא-מע" האט אין אנהויב נישט געוואלט געהן, אבער ענדליך האט זי איהם „צו-ליב געטון" און מיטגעגאנגען.

די נאכט האט דער שטרויענער אלמן פערברענגט זעהר פרעהליך. אבער אויפשטעהענדיג אין דער פריה, איז ער געבליבען איבערראשט. די „דאמע" איז נישט געווען און מיט איהר איז אויך פערשוואונדען זיין פארטפעל מיט עטליכע טויזענד זל.

די חרפה איז מאכע גרויס, אבער דער היזק נאך גרעסער, און יעקב ב. האט בעשלאסען דעם ענין איבערצוגע-בען אין אויספארשונגס-אמט. דארט האט מען איהם געוויזען דעם אלבום מיט פראסטיטוטקעס, ער האט אבער אין זיי נישט דערקענט די דאמע פון „מולען רוזש". די פאליציי איז דעריבער אין דער מיינונג, אז די „דאמע" געהער צו דער קאטעגאריע נישט-רעגיסטרירטע.

מארגען געהט צו די איבונגען דער צווייטער טורנוס

(ב) מאנטאג, ווי אויך דעם 12. און 13. ד. ח. דארפען זיך צושטעלען אין ב.ק.או. אייגס (נײַ-טארגאווא 18) די רעזערוויסטען אונטעראפיצירען: פון 2, 3, 5, 8, 9, 11 קאמיסאריאטען פון די יאהרגענג 1906, 1905, 1902, 1904 און 1899 פון פעלד-ארטילעריע, שווער-אר-טילעריע, שווערסטע ארטילעריע און בארג-ארטילעריע, ווי אויך די עלטערע שערגעאנטען פון יאהרגאנג 1904 פון דער בארג-ארטילעריע, פעלד-ארטילעריע און שווער-ארטילעריע.

זיי דארפען מיטנעמען די מיליטער-ביכלעך, די מאבילזאציע-קארטען און לעבענס-מיטלען אויפ'ן וועג.

אנדערטהאלבען מיליאן פאסאזשירען וועניגער האבען די לאדזער טראמווייען יעדען חודש

די טראמוויי געזעלשאפט האט איצט צוזאמענגעשטעלט א סטאטיסטיק פון דער פרעקווענץ פון פאסאזשירען אויף די לאדזער שטאטישע טראמווייען פאר דער ערשטער העלפט פון 1930. עס שטעלט זיך ארויס, אז דער שווערער קריזיס שפיגעלט זיך אפ אויך אין די הכנסות פון דער טראמוויי געזעלשאפט. בעת אין דער ערשטער העלפט פון 1929 זענען מיט די לאדזער טראמווייען גע-פאהרען 45,565,777 פערזאן, זענען אין אין ערשטען האלבען יאהר פון 1930 גע-פאהרען מיט די היגע טראמווייען נאר 36 מיליאן 240.653 פאסאזשירען. ס'איז אלזא, צו זעהען אז די פרעקווענץ פון פא-סאזשירען איז אין היינטיגען יאהר גע-פאלען אויף 20 פראצענט. דורכשניטליך פאהרען היינטיגס יאהר מיט די לאדזער טראמווייען 6 מיליאן פאסאזשירען, בעת אין פאריגען יאהר האט די דורכשניטלי-כע ציפער פאר איין חודש בעטראפען 7 און א האלבען מיליאן פאסאזשירען.

דרינגענדע אויפפאדערונג

דער אויפנאהם - קאמיטעט פאדערט דרינגענד אויף אלע לאדזער געזעל-שאפטליכע אינסטיטוציעס, האנדווער-קער - פעראיינען, טורן און ספארט-ארגאניזאציעס, סטודענטישע קארפא-ראציעס, יוגענד-פעראיינען צו ערשיי-נען זונטאג פינקטליך 2 נאכמיטאג מיט די פעראיינס - פעהנער אויפן זאמעל-פונקט קאלעינא 5 (לאקאל פון „בר-כוכבא".

אינפארמאציעס ערטיילט דער סעק-רעטאריאט פון אויפנאהם - קאמיטעט קאלעינא 5 טעלעפאן 191-65 וואו עס ווערען גלייכצייטיג ארויסגעגעבען איינטריטס - קארטען אויף דער אקא-דעמיע.

אלע אינהאבער פון פאסאזשיר און לאסט-אויטאס ווערען אויפגעפאדערט זייערע אויטאס פינקטליך 2 נאכמיטאג צו שיקען אויפ'ן זאמעל-פונק קאלעי-נא 5.

מאטאציקליסטען און ציקליסטען פער-זאמלען זיך פינקטליך 2 נאכמיטאג אין לאקאל פון „בר-כוכבא" קאלעינא 5.

ביי אבסטרוקציע, בלוטונגען ביי שטוהל-גאנג, נערוועז-שמערצען אין די זייטען, שווער אטעמען, הארץ-קלאפען, מיגרענע, קאפ - שווינדעל, שלעכטען פיהלען זיך ווירקט אמבעסטען דאס נאטירליכע Franciszka Józefa ביטער וואסער. צו בעקומען אין אלע אפטייקן און דראגעריע-האנדלונגען.

א דיספוט

צווישען זרבבל, מ. מזאה און ד"ר ווייכערט

מיטוואך וועלען אין „פילהארמאניע" דיסקוטירען איבער „קדוש השם" דער איבערזעטער-טוער און לינצענדער רעד-נער ה' זרבבל, דער אנפיהרער פון דער „ווילנער טרופע" מ. מזאה און דער אינ-סצעניזאטאר ד"ר מ. ווייכערט.

דאס קדוש השם פראבלעם ווערט פער-שידען פערשטאנען. ביי א טייל איז חירש לעקערט'ס טאט קדוש השם, אנ-דערע בעהויפטען, אז פאסיווער קדוש השם, ווי ביי אש'ן, איז דער ריכטיגער קדוש-השם. די דיסקוסיע איז דעריבער זעהר אנ'אינטערעסאנטע.

אויף לאדזער טעמעס

ווערטער און מעשים

וועמען, וועמען, אבער דעם איצטיגען לאדזער מאגיסטראט האט מען ווענען דעם נישט געדארפט דערמאנען.

אין די לעצטע פערפלייצונגען, וואס די שלאקס רעגענ'ס האבען ארויסגערו-פען אין די באלוטער קעלער שטובען, און אפילו די נידריגע פארטער וואוינונ-גען.

דאכט זיך, גאר נישט לאנג, אונגעפער צען פיר יאהר ווי די איצטיגע שטאט-בעלי-הבית, זענען געשטאנען אויף די וואהל טריבונע און געבארדיגט: „די ארביטער קווארטאלען טארען נישט זיין צוריק געשטאנען געגען דער שטאט. די רויפט-געוועלט וועט געלענט ווערען צו זארגען פאר די ארביטענדע און ארימע פאלקס-מאסען. א. אז. וו.

אמת, דער מאגיסטראט האט געהאלטען ווארט: מ'האט געמאכט נייע סקווע-רען, אויסגעפלאסטערט די גאסען, אבער וואו? אין די ארביטער קווארטאלען? וויפיל סקווערען האט דער איצטיגער מא-גיסטראט געמאכט אין באלוט?

מיר רעדען שוין נים ווענען סקווערען אדער לכל הפחות, האט מען דאך גע-דארפט זאגען, אז א רעגען זאל נישט אונטערשווענקען די באלוטער ארביטער רעוזלעך, לכל הפחות האט מען דאך גע-דארפט אויפהייבען די טראטוארען, אז דאס וואסער זאל נישט צו יעדער צייט קענען רואינירען די ארימע באלוטער פאלקס מענשען

דאס האט דאך דער איצטיגער מא-גיסטראט געדארפט זארגען!

עס איז נענוג טרויעריג אז מען דארף דעם איצטיגען מאגיסטראט דערוועגען דערמאנען.

—ושאו—

ראדיא פראגראם

זונטאג דעם 10 אויגוסט

לאדז (233.8) 11,58 — 12.05 שעה צייכען 12.05—13.15 גראמאפאן פליטען מוזיק, 13.15—13.20 פארלעזונג פון טעגליכען פראגראם היי אויך קינא און טעאטער רעפערטואר 16.15–17.10 מוזיק (טר. פון ווארשא), 17.10 — 17.25 פארלעזונג, 18.45— 17.2 קאנצערט פון רעפרעזענטאציע ארקעסטער פון דער ווארשאווער פאליציי (טר. פון ווארשא), 18.45–19,05 פערשידענעס, 19.05—19.25 אנגעבעה און נוצליכע וויסענשאפטען (טר. פון ווארשא), 19.25—20— פארלעזונג פון פראגראם אויף מארגען גראמאפאן פליטען און שעה צייכען, 20.15–20 ליטעראַרישע מינוטען שעה, 20.15—22— קאנצערט פון דער דאלינא שוואיצארסקא אויסגעפיהרט דורכ'ן ווארשאווער פילהארמאנישען ארקעסטער, 22.15—22 פעליעטאן א. ט. „פון דער געשיכטע פון דער סטאלענדישער קולטור" פון דער קאזשים. זאוויסטאכיטיש, 24 — 22,15 וועטער, פאליציי, ספארט און פ. א. ט. - קאמוניקאטען, חי אויך טאנץ - מוזיק פון ווארשאווער רעסטאראן „אאזיס".

מוזיקער אין קאמף

מיט'ן קלאנג-פילם

(§) די לאדזער מוזיקער האבען בע-שלאסען צו פראפאגירען די וויכטיגקייט פון דער לעבעדיגער מוזיק און גריי-טען צו א רייה אומזיסטע פאלקס-קאנ-צערטען אין די שטאטישע פארקען.

דאס זאל זיין אנ'אנהויב פון קאמף געגען קלאנג-פילם.

פערקויפטע נשמות

שפאנענדער ראמאן

(118 פארטזעצונג)

— וואס?... ווי מיינט איהר?... האט ברייטשייד גע-שטאמפעלט, ווי ער וואלט נישט פערשטאנען די פראגע.

— מען האט מיר געמעלדען עפעס אויסטערלישעס — האט דער אפיציר ווייטער געזאגט, אנריהרענדיג ברייט-שייד'ס שטיוועל.

— וואס זאל דאס בעדייטען, איהר טראגט גאר שטיוועל, וואס זענט איהר א קאוואלעריסט?

— געוויס, — האט ברייטשייד געענטפערט געלאַ-סען, — דאס איז ביי אונז אנגענומען.

— עס איז א ליגען, — האט דער אונטער-אפיציר א געשריי געטון — אין פיעכאטע טראגט מען קאמאשען.

— אבער איך טראג היינט שטיוועל, — האט ברייט-שייד קאלט געענטפערט.

— פערהאלט'ס דעם קאפראל, ער איז מיר פער-דעכטיג — האט דער קאפיטאן בעפוילען, — זאל ער זיך נישט ריהרען פון ארט.

דער קאפיטאן האט נאך געוואלט עפעס צוגעבען. אבער ער האט שוין נישט בעוויזען, אין דעם זעלבען מאמענט איז ברייטשייד ארויפגעשפרינגען אויף איהם און איהם א כאפ געטון פאר'ן קארק.

— זעלנער, זעלנער, — האט דער קאפיטאן גע-רעכט, — קומט שנעלער אהער, פערהאלט דעם פערדעכ-טיגען פערשוין.

גלייכצייטיג האט ברייטשייד א פייף געטהון, און דריי רויבער זענען אויף זיי ארויפגעפאלען, ווי וועלף אויף א סטאדע שאף. פערשטעהט זיך, אז דער קאפיטאן און די אפיצירען, וואס האבען איהם בעקלייט, האבען אויפגעהויבען א געוואלד און די זעלנער זענען געקומען צו לויפען. אזוי, ווי עס איז נאך געווען פינסטער האבען זיי איינעם דעם צווייטען נישט דערקענט, אנגעשטויסען זיך און אומגעווארפען איינער דעם צווייטען. אזוי, אז עס איז ענטשטאנען א מהומה, וואס ברייטשייד מיט זיינע מענשען האבען טאקע אויסגענוצט. האלטענדיג די אפיצי-צער די קעלנער, האבען די רויבער צוריקגעצויגען, זיי-ענדיג די גאנצע צייט ארומגערינגעלט דורכ'ן מיליטער. דרייצעהן געגען הונדערט. דער קאפראל האט דעריבער געמאכט געוואלדען.

— דאס זענען נישט קיין זעלנער, — האט ער גע-שריגען,— דאס זענען פערדעכטיגע פערשוינען, האלטס זיי איין !.

יעצט זענען געקומען צו לויפען די איבריגע אפיצירען.

— האלט זיי — האבען זיי גערופען, דאס זענען נישט אונזעריגע.

די זעלנער האבען זיך געכאפט צו די ביקסען, וואס זענען געשטאנען צוזאמענגעשטעלט אין קאזלעס.

— שיסט נישט! — האט ברייטשייד'ס שטים געדו-נערט. איהר וואלט קודם כל געטראפען אין אייערע אפי-צירען, וואס מיר בענוצען אלס שוץ.

די ארעסטירטע אפיצירען האבען געלארעמט געשאלטען און זיך געריסען. עס האט אבער גארנישט געהאלפען. מען האט זיי פעסט געהאלטען און ארויפגע-שלעפט אויף די בערג. דא האט ברייטשייד געקענט בע-הערשען די לאגע. עס איז אפילו נאך געווען גענוג דרא-הענד, ווייל פון אלע זייטען האט זיך געפינען מיליטער.

— פייער! שיסט! — האט מען בעפוילען.

— ניין, ניין, — האבען די ארעסטירטע אפיצירען געוואיעט, — איהר וועט אונז הרג'ענען, שיסט נישט.

די מהומה איז כסדר געוואקסען. אזוי האט ווייטער נישט געקאנט זיין, ווייל מען וואלט די רויבער ווידער ארומגערינגעלט.

— לאזט אב די אפיצירען, און שנעלער נאך מיר! — האט ברייטשייד אויסגעשריגען.

ווי איין מאן האבען די רויבער אראפגעשטויסען די אפיצירען פין בארג. און פון דער צווייטער זייט איז ברייט-שייד אנטלאפען מיט זיינע חברים. פאכענדיג מיט די פיס-טאלעטען און שווערדען אין די הענד. עס איז ענטשטאנען א מוראדיג שיסעריי, אבער די קוילען זענען נישט געפא-לען, ווי ס'דארף צו זיין.

— צו די פעלזען-שטיינער! — האט ברייטשייד גע-לארעמט, זעהענדיג פאר זיך א פרייען וועג, און אונטען זיך א האגעל מיט קוילען. אין א ווילד געיעג האבען זיי זיך א לאז געטהון דורך בערגער און לעכער, דערנעהנטע-רענדיג זיך צו די פעלזען-שטיינער.

— נאטשעלניק, נאטשעלניק! — האט א בעקאנטע שטים ארויף געטהון פון דער זייט, דאס איז געווען טויט-פויגעל מיט זיין באנדע, וואס האט זיך פעראייניגט מיט ברייטשייד'ס חברותא.

פונדעסטוועגען האט נאך אבגעהילכט דאס שיסעריי, אבער יעצט האבען זיך שוין די רויבער פריי דערנעהנ-טערט צו די קאטאקומבען.

וואס פאר א פרייד דאס איז געווען פאר די איבערי-גע רויבער, כאטש אין אנהויב זענען אלע געבליבען צו-מישט, דערזעהענדיג די זעלנערישע מונדירען. באלד האבען זיי אבער דערקענט זייערע אייגענע און פרעהליכע אויסגעשרייען, ווי א שטורם, האבען זיך א הויב געטהון אין די אונטערערדישע קאטאקומבען.

סאוועע איז געווען דער ערשטער, וואס האט א דריק געטהון דעם נאטשעלניק'ס האנד, דערנאך האט איהם יעט-וועדער איינציגער בעגריסט.

— גוט, וואס איהר זענט ווידער מיט אונז, נאטשעל-ניק,— האט סאוועע ענדליך אנגעהויבען, — הגם איהר האט נישט געבראכט מיט זיך קיין שום רויב.

— ווער זאגט דאס? — האט ברייטשייד איבערגערי-סען. — דעם רויב האבען מיר בעגראבען אויף א געוויס ארט, ווייל איך האב פערכאפט א גאנצען מיליאן, חברים איהר פערשטעהט, א גאנצען מיליאן!

(פארטזעצונג קומט).

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אָוונט
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 100-57, אדמיניסטראציע 100-47

דייטשלאנד'ס אפענסיווע

די „גערמאניא", דער ארגאן פון דעם קאטוילישען צענטרום און גלייכצייטיג פון דעם נייעם רייכס-קאנצלער בריונינג, וואס געהערט צו דער זעלבער פארטיי, האט געבראכט אן ארטיקעל איבער דייטשלאנדס אויסערן-פאליטיק, אין וועלכען זי שרייבט: זייט צעהן יאהר האט דייטשלאנד נישט געהאט אזא גינסטיגע דיפלאמאטישע לאגע אויפ'ן געביט פון אינטערנאציאנאלער פאליטיק, ווי אצט אויף דער קומענדער סעפטעמבער-סעסיע פון דעם פעלקער-בונד.

די דאזיגע בעהויפטונג איז אין אמת'ן נישט איבערטריבען.

א דאנק דער פאליטיק, וואס ראטענוי האט זי אלס ערשטער פראקלאמירט און וואס שטרעזעמאן האט זי קאנסעקווענט דורכגעפירט, — דאס דייטשלאנד דערגרייכט, אז די קריגס-ענטשעדיגונגען זענען געווארען גענוי ער בעשטימט און מען האט איהר פערלייכטערט דאס אפצאהלען אין בעשטימטע יעהרליכע ראטעס און אויף דעם אופן האט דייטשלאנד נאך פאר דער פאר איאהריגער האאגער קאנפערענץ ווידער געקומען זיין פינאנציעלע סובערענעטעט.

דאן האבען די דריי אנטאנטע-מלוכות אויפ'ן יסוד פון'ם האאגער אפמאך גערוימט די דייטשע רהיין-פראווינצען, וואס זענען געווען בעזעצט זייט דעם טראקטאט פון ווערסאיל פון ענגליש, פראנצויזיש און בעלגיש מיליטער.

דאס איז געווען דער צווייטער עטאפ און אויף דעם אופן האט דייטשלאנד דערגרייכט זיין טעריטאריאלע סובערענעטעט.

דער פאקט האט ארויסגערופען אין גאנץ דייטשלאנד א שמחה און יובעל און די רייזע פון הינדענבורג'ן דורך די „אויסגעלייזטע" רהיין-פראווינצען איז געווען א טריאומף-צוג און די רעדעס וואס זענען געהאלטען געווארען בעי דער געלעגענהייט ספּעציעל פון די רעגירונגס-שטעהענדיגע פאליטיקער האבען דערמאנט אן דעם גייסט פון די מלוכה-מענער פון ווילהעלמ'ס צייט.

גראד אין די לעצטע וואכען איז אבער אויך אין דער אינערליכער דייטשער פאליטיק איינגעטרעטען א וויכטיגע ווענדונג, וואס בעאיינפלוסט אויך די אויסערן-פאליטיק.

זייט דעם צוזאמענבראך פון דייטשלאנד און ווילהעלמ'ס פליטה האט אין דייטשלאנד רעגירט א קאאליציע, אין וועלכער די שטארקסטע פארטייען זענען געווען די סאציאל-דעמאקראטען און די וויכטיגסטע מיניסטעריען-פאסטענס, ווי למשל דער קאנצלער-אמט איז געווען אין זייערע הענד. דער סאציאליסט מילער האט אין דייטשלאנד'ס נאמען אונטערגעשריבען דעם ווערסאילער טראקטאט און נאך פאר עטליכע חדשים איז ער ווידער געווען רייכס-קאנצלער.

דאס קאטוילישע צענטרום מיט ברינינג בראש האט אבער פאר עטליכע וואכען די קאאליציע צושלאגען און עס איז געשאפען געווארען א נייע קאאליציע אָהן די סאציאליסטען, וועלכע האט ארייננגענומען אויף זייער ארט רעכטע פארטייען, בפרט אגראריער און דער נייער קאבינעט האט אויפגעלעזט דעם רייכסטאג פארלאמענט, ווייל די רעגירונג האט בעקומען א דאנק די סאציאליסטען אן אונצוטרויענס-ווטום.

די רעגירונג, וועלכע ווערט שטארק געשטיצט פון דעם רייכס-פרעזידענט הינדענבורג, האט אנגעהויבען אנ'ענערגישען וואהל-קאמף און לויט מען זעהט שוין איצט, האבען די רעאקציאנערע און שאוויניסטישע עלעמענטען וואס מעהר בעקומען לשון. צוליב דעם בעקומט אויך די דייטשע אויסערן-פאליטיק אנ'אנדערען פרצוף און אנ'אנדערען טאן.

צוליב דער עוואקואירונג פון די רהיין-פראווינצען פיהלט זיך דייטשלאנד פערלייכטערט אויף זיין „מערב-פראנט" און מיט גרעסערער ענערגיע ווערט געפאדערט פון דער דייטשער זייט איצט די פראפאגאנדע ווענען דעם „מזרח-פראנט", ד. ה. דער פויליש-דייטשער גרעניץ".

דייטשלאנד נוצט אויס די גינסטיגע סיטואציע אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק. איטאליען, וואס איז אונצופרידען מיט די עקזיסטירענדע לענדער און פערלאנגט נייע טעריטאריעס, — פראקלאמירט א לאזונג, וואס איז נאך פאר עטליכע יאהר בעטראכט געווארען מצד די אנטאנטע-מלוכות אלס פערראט. איטאליען פערלאנגט למשל, אז מען זאל ענדערען די פרידענס-אפמאכען פון דעם יאהר 1919.

פראנקרייך פיהלט זיך בעדראהט צוליב דער איטאליענישער עקספאנסיע און וויל נישט צולאזען, אז דייטשלאנד זאל זיך פערבינדען מיט איטאליען און דערפאר איז דער טאן אין דער פראנצויזישער פאליטיק לגבי דייטשלאנד אן אנדערער ווי פאר עטליכע יאהר צוריק.

אויסערדעם וויל פראנקרייך רוה, כדי עס זאל קאנען ארגאניזירען דעם ריזיגען קאלאניאל-געביט, וועלכער איז צוליב דעם קריג פערגרעסערט געווארען, עס וויל אויבערהויפט, עס זאל קאנען אין רוה פערדייען די גרויסע לענדער-שטחים וואס עס האט בעקומען א דאנק דער מלחמה.

ענגלאנד האט זיינע גרויסע עקאנאמישע שוועריגקייטען מיט די צוויי מיליאן ארבייטסלאזע און פון דעם פערקלענערטען עקספארט, עס האט אויך גרויסע פאליטישע שוועריגקייטען מיט אינדיען און מיט עגיפטען א דאנק וואס ענגלאנד וועט זיך נישט אזוי שטארק מישען אין די אייראפעאישע ענינים.

דאס אלץ וויל איצט דייטשלאנד אויסנוצען, כדי דורכצוזעצען אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק זיינע בעשטרעבונגען בפרט געגען פוילען.

די נאהנטע פעלקער-בונד-פערזאמלונג און בכלל די נאהנטע צייט וועט שטעהן אונטער דעם איינפלוס פון די אונרוהיגע בעשטרעבונגען פון איטאליען און דייטשלאנד, כדי צו ענדערן דעם רעכטס-צושטאנד, וואס דער אפמאך פון ווערסאיל האט איהם געשאפען.

די פאליטיק פון אנדערע מלוכות און בפרט פון פוילען וועט מוזען ארויסווייזען ענערגיע און קלוגשאפט און בפרט די אויפגאבע פאראויסצוזעהען די געשעהענישען, ווייל לויט דעם בעקאנטען גלייכווארט פון דעם פראנצויזישען מלוכה-מאן: טהיער איז פאליטיק — פאראויסזעהען.

ד"ר מיכאל רינגעל.

ווער איז יוסף אורפאלי?

דער איבערפאל אויף תל-אביב, און די ראלע, וואס אורפאלי האט געשפילט אלס מיטגליד פון „הגנה"

די גאנצע יודישע וועלט איז געווארען אויפגעציטערט צוליב דעם, וואס דאס ענגלישע געריכט אין לאנדאן האט געהאט בעשטעטיגט דעם טויט-אורטייל אויף יוסף אורפאלי.

עס איז כדאי צו וויסען ווער ס'איז אט דער דאזיגער יוסף אורפאלי, און וואס פאר א ראלע ער האט געשפילט בעי דעם איבערפאל אויף תל אביב.

יוסף מזרחי אורפאלי איז א ספרדישער יוד פון א יאר עטליכע פופציג. ער האט פאר דער מלחמה געלעבט אין ירושלים און דערנאך אין תל אביב. ער איז געווען א פרוכטען-סוחר. ער איז זעהר א פשוטער יוד. ער געהערט צו דער יודישער „הגנה" (זעלבסטשוץ), פונקט ווי עס געהערען צו איהר א סך ארץ ישראל יודען פון זיין עלטער.

צוליב דעם, וואס ער האט געהאנדעלט מיט אראבער, האט ער געוואוינט אין דער תימנישער שכונה, וואס גרעניצט זיך מיט'ן אראבישען קווארטאל.

נאך דעם טרויעריגען זונטאג, ווען ס'איז פארגעקומען דער איבערפאל אויף תל אביב, איז ער געווארען ארעסטירט פאר דערהרג'ענען דריי אראבער. פארוואס האט מען גראד איהם ארעסטירט? ווייל די אראבער האבען געזעהען, אז ער האט זיך געהאלטען די לעצטע מינוטען פארן איבערפאל ווירדיג און זיך נישט געלאזט „שפייען אין דער קאשע ארײן" און אויך דערפאר, ווייל פון זיין שכונה האט זיך אנגעהויבען דער איבערפאל.

עס דארף דא דערמאנט ווערען, וואס פאר א שטימונג עס האט געהערשט אין תל אביב. שוין פון גאנץ פריה האט מען בעקומען ידיעות, אז די אראבער זענען פערזאמעלט אין יפו און גרייטען צו א איבערפאל. קיין איין יוד האט נישט מעהר געוואגט איבערצוגיין קיין יפו, אויף די גרעניצען צווישען תל אביב און יפו זענען געשטאנען פאסטענס פון דער „הגנה" און געהיטען, אז די אראבער זאָלען זיך נישט אריינרייסען. אויף דער יפוער זייט זענען געשטאנען קולות'דיגע אראבער, און אראבישע אינטעליגענטען האבען בסדר אגיטירט צו מאכען א איבערפאל. [illegible]

[illegible] זענען געווען געווייזעלטיג אנגעשפאנט שוין פון פריטאג אן. כסדר זענען אנגעקומען ידיעות, אז יודישע דערפער זענען חרוב געווארען. מען האט זיך אויך שוין [illegible] ווענען דער מורוידיגער שחיטה אין חברון. כמעט יעדער האט וועגען דעם נישט געוואלט שמועסען הויך, כדי נישט ארויסצורופען א פאניק-שטימונג. עס זענען אויך ארומגעשפרונגען קלאנגען, אז [illegible] לאזען זיך אויף דער שטאט תל-אביב, און הגם מיר זענען געווען זיכער גוט בעשיצט — די יודישע „הגנה" האט געהאט זיינע אנגעלערנטע א פאר טויזענט יודישע יונגע לייט, — האט מען אבער געוואוסט, אז די אראבער טאר מען בשום אופן נישט לאזען זיך ארײנרייסען אין דער יודישער שטאט תל-אביב, ווייל דעמאלט וואלט געפאלען א סך קרבנות, מער פון די אראבער, ווי פון די יודען. די דאזיגע קרבנות האט מען געוואלט אויסמיידען. און דער בעפעהל איז געווען אויך צום ענגלישען מיליטער: נישט לאזען זיך ארײנרייסען די אראבער קיין תל אביב.

פלוצלינג קומט אן א ידיעה, אז אראבער האבען דערהרגעט דעם יוד ראזען, ווען ער איז געגאנגען צו זיין שטאל ארויספירען א פערד, און ווען זיינע זין זענען צוגעלאפען אים ראטעווען, האבען די אראבער זיי שווער פערוואונדעט. דאס איז געווען דער ערשטער יודישער קרבן, וואס איז געפאלען אין תל אביב.

מען האט תיכף דערזעהען, אז די אראבער הויבען אן צו גיין אין קליינע גרופפען דורך פערשידענע געסלעך קיין תל אביב, כדי זיך שפעטער צו פערזאמלען און מאכען א שטארקען אנפאל.

מיטאמאל איז די גאנצע לופט געווארען אויפגעציטערט פון א געשריי „עזרו!" (הילף), וואס האט זיך דערטראגען פון דער תימנישער שכונה. תיכף האט מען דערהערט א פאר שיסען פון מאשין-געווער, וואס דער ענגלישער קאמענדאנט פון יפו האט אבגעגעבען. דאן איז ווידער שטיל געווארען.

געשעהען איז אט וואס:

די אראבער האבען זיך אנגעהויבען ארײנצודרינגען מיט א געשריי קיין תל אביב און דער קאמענדאנט האט אויף זיי געשאסען [illegible]. נישט, חלילה, ווייל ער האט געוואלט ראטעווען די יודען, נאר ווייל ער אליין איז געווען בעדראהט... וויפיל פון די אראבער זאגען קיינמאל נישט אויס, וויפיל זיי פערלירען בשעת א קאמף, — אזא מנהג איז שוין ביי זיי.

און אויפ'ן צווייטען טאג האט מען ארעסטירט יוסף אורפאלי פאר דערהרג'ענען דריי אראבער.

מען האט איהם אנגעהויבען צו נעמען פון איין פערהער אויפ'ן צווייטען, געהייסען ארויפלייגען זיין פינגער אלס צייכען, אז ער שרייבט אונטער די פראטאקאלען, ווייל אונטערשרייבען זיך קאן ער נישט אליין. דער אומשולדיקער יוסף אורפאלי האט אלץ „אונטערגעשריבען", און ווען עס איז געקומען צום פראצעס, האט זיך ארויסגעשטעלט, אז איין פראטאקאל איז סותר דעם צווייטען, אבער דאס אלץ האט נישט געשטערט די ענגלישע „דזשענטעלמענס", זיי זאלען איהם פערארורטיילען צום טויט.

איך בין געווען בעת דעם משפט אין געריכט. איך האב מיר צוגעקוקט צו די ענגלישע ריכטער מיט די ווייסע שטייפלען און רויטע מאנטלען. ווי די אמאליגע אינקוויזיטארען האבען זיי אויסגעזעהן. איך האב געהערט דאס געוויין פון דעם אומשולדיגען אורפאלי, וואס האט נאר געטענהט: — „אינני אשם, לא הרגתי" (איך בין נישט שולדיג, איך האב נישט געהרגעט). קיין איינער פון די אנוועזענדיגע האט נישט געגלייבט, אז מען וועט איהם פערמשפט'ן צום טויט אבער דאך האט עס דעמאלט די ענגלישע רעגירונג געמיינט, ווייל אזוי האט עס געטוינט צו דער פאליטיק. מיר אליין האט [illegible], אז ענגלאנד שפילט דא נאר א שפיל מיט אונז אלע, א פאליטישע שפיל, אבער זי מיינט נישט ערנסט. זי ווייסט, אז ער איז אומשולדיג, נאר זי מוז עס טון צוליב די אראבער, כדי זיי דערמיט צו בערוהיגען. אבער אז נאך עלף חדשים בעשטעטיקען דעם טויט-אורטייל, — דאס איז שוין הימלשרייענד, דאס וואלט זיך שוין נישט דערלויבט אפילו דאס אמאליגע רוסלאנד!

איך האב דעמאלט גערעדט מיט דער פרוי פונם אומגליקליכען אורפאלי. זי האט מיר דערציילט, וואס פאר יסורים זי האט געהאט אויסצושטיין, ביז זי איז אנגעקומען פון פערסיען קיין ארץ ישראל. זי האט געוואוסט, אז איהר מאן פאלט א קרבן פון דער ענגלישער פאליטיק אין א"י.

מ. בעראכאן

אלע אייראפעאישע הערשער פערמישט מיט יודיש בלוט?

די ענטפלעקונג פון פרעזידענט מאסאריק האט געגעבען א טויט-קלאפ די „וויסענשאפטליכע" ראסען-טעאריקער.

(ספעציעל פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט") — פון **א. מ. טענענבלאט**

דער פרעזידענט פון דער טשעכאסלאוואקישער רעפובליק, פראפעסאר מאסאריק האט דערלאנגט א שרעקליכען קלאפ דעם ראסען-אנטיסעמיטיזם. זיין [illegible] ערינערונג אין א היסטארישען עפיזאד פון העכער 50 יאהר צוריק, אז דאס עסטרייכישע קייזער-הויז האט אויפגעקויפט [illegible] א גאנצע אויפלאגע פון מייערס דייטשען וועלט-לעקסיקאן (נעבען דער „ענציקלאפעדיע בריטאניקא" דער גרעסטער הערשענדער וועלט-לעקסיקאן) וועגען א יודישען פסול בעי די האבסבורגער — האט געווירקט ווי א באמבע נישט בלויז צווישען היסטאריקער, נאר אויך אין דער גרויסער פאליטישער וועלט.

נאכגעהענדיג מאסאריק'ס יונגער-ערינערונג האט מען מאקע געפינען אין ווין און אין איינצעלנע גאליציאנישע שטעט, אז ביי עטליכע נאך אלטע פאמיליעס זענען נאך פארהאן ווענינע עקזעמפלארען פון יענער אויפלאגע און עס שטעהט דארט בפירוש אין א גרויסען קאפיטעל „האבסבורג", אז הויף-ביאגראפען פון 11-טען און 12-טען יאהרהונדערט האבען דערפיהרט דעם יחוס-ברוף פון די האבסבורגער ביז צום רוימישען ארוסטאקראטען-הויז פיערלעאני. דערויף שטעלט פעסט דער היסטאריקער פון מייערס לעקסיקאן, אז די פאמיליע פיערלעאני, וועלכע האט ארויסגעבראכט פון זיך אויך פויפסטען און רעגירנדע פירשטען, איז אהן שום ספק פון א יודישער אפשטאמונג. גרויסע וועלט-בלעטער האבען אויפגעכאפט די דאזיגע ענטדעקונג, נאכדעם ווי דער ווינער י. ט. א. פארשטעהער האט געהאט די געלעגענהייט צו זעהען אזא עקזעמפלאר פון יענער פערשוואונדענער לעקסיקאן-אויפלאגע. און עס איז דערפון געווארען א טומעל און א בהלה אין אלע מאנארכיסטישע קרייזען פון דער גאנצער וועלט. א בעזונדערע מהומה איז אויסגעבראכען בעי די ראסענשוצלער און האקען-קרייצלער פון צענטראל-אייראפא. זייער גאנצער פאליטישער בנין פון כלומרשט וויסענשאפטליך פונדאמענטירטער ראסען-טעאריע מוז פונאנדערפאלען, אויב אפילו אזא אורזאלטע קאטוילישע פירשטען-פאמיליע ווי די האבסבורגער איז פערמישט מיט יודיש בלוט און שטאמט אפ זאגאר דירעקט פון א גע'שמד'טע יודישער משפחה, וועלכע האט נאך פיעל יאהרען שפעטער געמאכט שידוכים און התנות נישט מיט ריינע קריסטען, נאר מאקע מיט אנ'אנדער ארוסטאקראטישער משומדים-משפחה אין רוים.

אבער די האבסבורגער אליין האט די פלוצלינגדיגע עפענטליכע דיסקוסיע איבער זייער יודישען שלשלת היוחסין געטראפען ווי א בליץ פון הימעל. גראד איצט, ווען עס זענען פארהאן געוויסע האפנונגען און פראבען ווידער ארויפצוזעצען א האבסבורגער אויפ'ן טראן — איז א יודישער יחוס-ברוף שוין בכלל נישט קיין גוטע רעקאמענדאציע. [illegible] אין דעם לאנד אדער לענדער, וואס קומען אין בעטראכט פאר עווענטועלער רעסטאוראציע פון דער האבסבורגער מאנארכיע, איז דער אנטיסעמיטיזם נאך אלץ שטארקער ווי דער קריסטליכער געבאט פון ליבע און די פיעלע פאליטישע געגנער — עהרליכע און בעצאהלטע — פון די האבסבורגער דארפען נישט האבען קיין בעסערן לאזונג ווי עס איז, אז די יודישע אפשטאמונג פון די האבסבורגער איז בעוויזען היסטאריש דורך פארצייטיגע האבסבורג-ביאגראפען. מען ענטפערט דערויף די טענה, אז פראפ. מאסאריק האט מיט זיין ענטדעקונג נישט געמיינט אזוי אויפריכטיג דינען דער וויסענשאפט און בעקעמפען דעם אנטיסעמיטישען ראסען-אנטיסעמיטיזם, נאר דיסקרעדיטירען די האבסבורגער, ווייל זיי זענען א סכנה פאר'ן קיום פון טשעכאסלאוואקיי. אבער אפילו אזעלכע טענות קענען נישט אפשוואכען דעם שווערען איינדרוק פון א פאקט, אז דאס שטעהט דאך שווארץ אויף ווייס אין אן אינטערנאציאנאל בערימטען לעקסיקאלישען ווערק און אז די קייזערליכע דינאסטיע פון עסטרייך-אונגארן האט געלאזט זיך קאסטען א מטמון מיט געלד און איינגעהויערע דיפלאמאטישע ארבייט כדי אויסקויפען און פערניכטען די גאנצע אויפלאגע צוזאמען מיט'ן רעזערווירטען דרוק און מיט אלע שייכות'דיגע מאנוסקריפטען און דאקומענטען צוזאמען.

איז אצינד אויפגעטרעטען א בערימטער האבסבורגער ביאגראף [illegible] די סיטואציע און צושטערען די לעגענדע פון האבסבורג'ס יודישע אפשטאמונג. דאס איז גראף ארטור פאלצער-הוזדומאלין, דער אדיוטאנט פון קייזער קארל און מחבר פון אנ'אינטערנאציאנאל בעקאנט ווערק איבער'ן לעבען און ווירקען פון לעצטען האבסבורגער אויפ'ן עסטרייך-אונגארישער טראן. גראף פאלצער-הודומץ איז נישט קיין אנטיסעמיט, אדרבא ער מאכט חוזק פון דער ראסען-טעאריע בכלל און פון ראסען-אנטיסעמיטיזם בפרט. ער האט דאס אצינד פערעפענטליכט א גרויסען וויסענשאפטליכען ארטיקעל, וועלכער לייקענט גם די יודישע אפשטאמונג פון די האבסבורגער אויפ'ן באזיס פון דער פיערלעאני-פאמיליע. די גאנצע מעשה נעמט זיך דערפון, וואס די פארצייטיגע ביאגראפען האבען לויט דער דעמאלטיגער מאדע פאר יעדען פרייז געזוכט צו משפען דעם יחוס פון די פיהרענדע הערשענדע פירשטען-געשטאמען צו אלטער רוימישער ארוסטאקראטיע בפרט צו דער סביבה פון די פויפסטען און זייערע רעגירונגען. דער מנהג איז פערציימענס פראקטיצירט געווארען נישט בלויז בעי די האבסבורגער, נאר אויך לגבי אנדערע הערשענדע פירשטליכע דינאסטיעס, הגם מ'האט דערביי זיך נישט געקאנט שטיצען אויף א סימן פון היסטארישער אמת. דאס האט [illegible] דעם יחוס אין שטארק געהויבען דעם שם פון אזעלכע הערשער. האבען דעמאלט איינציגע היסטאריקער און ביאגראפען פרא-

(ענדע זייט 6)

אראבישע צייטונג פאר א פערשטענדיגונג מיט יודען

דער מופתי גראבט אבער געגען דעם

ירושלים. (יטא) אין דער אראבישער צייטונג „על סלאאם" שרייבט דער בעקאנטער אראבער פון שכם, נאסער על מאהער: איצט איז די צייט, עס זאלען קלינגען די גלאקען פון פרידען. עס איז די פליכט פון בעידע פעלקער פון די יודען און אראבער צוזאמענצוגיין צו א געמיינזאמע בעראטונג, כדי צו לעזען די פאליטישע און רעליגיעזע פראגען אויף א פרידליכען אופן און הסכם מיט די לעהרען פון משה און מחמד. מאכט א סוף — ענדיגט מאהער — צום בלוט-פערגיסען, צו וועלכען עס העצען מענשען, וואס רופען זיך אן פיהרער פון פאלק און האבען אין אויג זייער אייגענעם אינטערעס.

* * *

ירושלים. (יטא) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער אראבישער עקזעקוטיווע, ווענען וואס מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט דער גרויס-מופתי פון ירושלים הארוש אמין על חוסייני ענטוויקעלט זיין פראגראם, וואס ענטהאלט צוויי אגר. פאלגענדע פונקטען: ענגערע צוזאמענארבייט מיט די אנדערע מוזולמענישע לענדער, ווי אויך א פאקט מיט די קריסטליכע נאציעס געגען יודען. פון אראבישע קוועלען ווערט מיטגעטיילט, דאס דער גרויס-מופתי האט פערזיכערט, אז ער וועט אנגעהויבען א הילפס-אקציע פון דער געפאלענער אראבישער באדען-איינקויף-געזעלשאפט. פרעגט מיך נישט — האט דער מופתי געזאגט אויסרופען — פון וואנען איך האב דאס געלד. נאך דער דאזיגער רעדע פון גרויס-מופתי האט גענומען א ווארט דער נאציאנאליסטישער אראבישער פיהרער מאגהאנאני עליאס עפענדי, וועלכער האט אויסגעדריקט זיין טיפסטע אונצופרידענהייט צוליב דעם, וואס די זיצונג פערנעהמט זיך מיט בעטראכטען דעם פלאן פון קריסטליך-אראבישען אליאנץ געגען יודען אנשטאט צו שטיצען דעם פלאן צו שאפען א באדען-איינקויפס-געזעלשאפט. מאגהאנאי האט נאך דעם פערלאזט די זיצונג.

„אינטערנאציאנאלע סטודענטען-דינסט"

בעשליסט צונויפרופען א קאנפערענץ פאר דערנעהנטערונג פון יודישע און נישט-יודישע סטודענטען.

לאנדאן. (יטא) די נאהנטע יעהרליכע קאנפערענץ פון דער „אינטערנאציאנאלער סטודענטען-דינסט", וועלכע איז פארגעקומען לעצטענס אין אקספארד, האט בעשלאסען צונויפצורופען א קאנפערענץ כדי העלפען די דערנעהנטערונג פון יודישע און נישט-יודישע סטודענטען אין לאקארנא אין יאנואר 1931. אין דער קאנפערענץ וועלען זיך בעטייליגען יודען און אנטיסעמיטען און עס וועלען האלטען פארטראגען עקספערטען פון דער יודישער פראגע, יודען און נישט-יודען. אויף דער קאנפערענץ וועט אויך בעהאנדעלט ווערען די פראגע פון מאטעריעלע הילף פאר יודישע סטודענטען.

אויף דער קונפטיגער קאנפערענץ פון דער „אינטערנאציאנאלער סטודענטען-דינסט", וואס וועט פארקומען אין אמעריקא אין סעפטעמבער ק. י. וועט אויך דיסקוטירט ווערען די פראגע פון אנטיסעמיטיזם. א פערשלאג איינצולאדען א אראבישען דעלעגאט איז אפגעווארפען געווארען דורך דער קאנפערענץ.

פארשלאג צו שאפען אנ'עקספארט-הויז פון ארץ-ישראל-אינדוסטריעלער

תל-אביב. (יטא) אויף דער פערזאמלונג פון א"י-אינדוסטריעלער האט דער אינזשענער פון דער טעקסטיל-פאבריק „לאדזיא" ה' שענקער, געשילדערט דעם גרויסען אינטערעס פון דעם דרום-אפריקאנער יודענטום פאר דער ארץ-ישראל-פראדוקציע. ה' שענקער האט אויך מיטגעטיילט ווענען א פארשלאג, וואס איז ארויסגערוקט געווארען דורך דעם איינגעזעהענעם פון דער בעקאנטער דרום-אפריקאנישער עקספארט-פירמע אין לאנדאן „ברודער לאנדוי" וועגען שאפען אנ'עקספארט-הויז אין ארץ-ישראל מיט א קאפיטאל פון 100 טויזענד פונט.

די פערזאמלונג האט בעשלאסען אויסצודריקען א דאנק וול. זשאבאטינסקי'ן פאר דער פראפאגאנדע לטובת דער ארץ ישראל-פראדוקציע בעת זיין רייזע אין דרום-אפריקא.

ברוכים הבאים!

מאטאציקליסטען פון תל-אביב קומען היינט קיין לאדז

נעכטען שפעט אין אווענט איז אנגעקומען קיין לאדז א ידיעה, אז די העלדישע 10 א"י־מאטאציקליסטען קומען אן היינט, זונטאג 3 נאכמיטאג קיין לאדז. באלד נאכ'ן דערהאלטען די ראזונגע ידיעה איז זיך צונויפגעקומען דער אויפנאהמס־קאמיטעט, און ס'איז באשלאסען געווארען צו מאכען די געסט אַ'ן אימפאזאנטען קבלת־פנים.

3 א זייגער נאכמיטאג וועט דער אויפנאהמס־קאמיטעט אויפנעהמען און בעגריסען די געסט בײַ דער גרעניץ פון שטאט אין ראדאגאשטש. דארט וועלען זיך אויך פערזאמלען גרופעס פון היגע ציקליסטען און מאטאציקליסטען. עטליכע מינוט נאך 3 וועלען די געסט ארײַנפאָהרען אין שטאט, אין בעגלייטונג פון בר־כוכבא'ס ארקעסטער, ציקליסטען און מאטאציקליסטען.

דער צוג וועט פאָהרען דורך די גאסען: זגערזשער, נאוואמיעיסקא, פעטריקאווער, נײַער'ם מארק, גדאנסקא, קילינסקיעגא, קאַלעינא צום לאקאל פון בר־כוכבא, קאַלעינא 5.

5 א זייגער נאכמיטאג וועט אין פילהארמאניע פארקומען א פײַערליכע אקאדעמיע.

אין צוזאמענהאנג מיט די פײַערליכקייטען, בעט דער אויפנאהמס־קאמיטעט אלע לאדזשער ציקליסטען און מאטאציקליסטען צאהלרייך זיך צו בעטייליגען אין קבלת־פנים. דער זאמעל־פונקט פאר ציקליסטען און מאטאציקליסטען איז דער לאקאל פון „בר כוכבא", קאַלעינא 5, 2 א זייגער נאכמיטאג. פון דארט וועלען די ציקליסטען, מאטאציקליסטען, האנדווערקער־פעראיינען, דעלעגאציעס פון געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס ארויסמארשירען קעגן ראדאגאשטש.

דאס קומען פון די א"י־געסט האט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס אין די ברייטע יודישע ספארט־קרייזען פון אונזער שטאט.

די רעדאקציע פון „לאדזשער טאגבלאט" בעגריסט די העלדישע מאטאציקליסטען פון תל-אביב מיט א הארציגען ברוך הבא.

פאליטישער פיהרער פון „אגודת ישראל" אין לאדז

זינט דאנערשטאג וויילט אין לאדז דער פיהרער פון'ם פאליטישען עקזעקוטיוו בײַ „אגודת ישראל", ה' ח. ניצמאן פון לאנדאן, וועלכער איז גלײַכצײַטיג פרעזידענט פון דער ארטאדאקסישער געמיינדע אין לאנדאן, ווי אויך מיטגליד פון ועד הקהלות און ענגלאנד.

לאדזשער איינוואוינערין ארויסגעראטעוועט פון דער פיליצע

(ב) די לאדזשער איינוואוינערין האלינא שמשעטשינסקא האט זיך נעכטען געבאדעט אין דער פיליצע הינטער סולעוו און פלוצלונג אנגעהויבען צו טרינקען. דאס האט בעמערקט א געוויסער אלפרעד פיבוק און נישט לאנג טראכטענדיג, איז ער אין די מלבושים ארײַן אין טײַך און ארויסגעראטעוועט די טרונקענדע פרוי.

פיבוק וועט בעקומען פאר זײַן העלדישען מוט אַ'אויסצייכנונג.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע זאל — נארוטאוויטש 20 —
אונטער דער לײַטונג פון א. בעזמאן
איינציגע גאסטראלען פון די ליבלינגס-ארטיסטען
וויערא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן
היינט זונטאג ד. 10-טן 9 אווענט די שיינע קאמישע אפערעטע
20 № געזאנג — דאס הונדל — 20 № געזאנג
אין 3 אקטען פון י. שטיינבערג. ראלן הונדל—קאניעווסקא, דוד ברייטמאן
מארגען מאנטאג ד. 11-טן די בעליבטע פיעסע אין לאדז
דאס פענסיאן-מיידל
3 אקטען מיט געזאנג און טענץ. ראל לילי—קאניעווסקא, ארענשטיין—ברייטמאן
דינסטאג ד. 12-טן 9 אווענט די אויסגענומענע אפערעטע 25 № געזאנג
רייזעלע פון יאפאו
אין 3 אקטען פון סיגאל. ראלן רייזעלע—קאניעווסקא, קאפיטאן—ברייטמאן
פרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל.
ס'נעמט אנטייל לויט א. ב. פרויען: בעזמאן, דיכטענבערג, ליבראווסקא, נערה, און פעדערמאן. מענער: אריעל, באלבירסקי, האמבורגער, הערשקאוויטש, נייהויז, ראקאה. דירגענט: ל. זעלמאר.
אין די פארשט. בעטייליגט זיך דער ניי-אנגאזשירטער ארטיסט מ. הילסבערג.
בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע.
אנאנס: די נאנטסטע פרעמיערע דער גרויסער אפערעטען-שלאגער „איציקעל קאזאק"

געגען פערקויף פון לאדעס אויף דער גאס

(ב) אין צוזאמענהאנג מיט דער בויך־טיפוס־עפידעמיע, וואס פערשפרייט זיך בײַ אונז אין שטאט און איבעראל אין באלוט, גרייט די מאכט צו א פעראָרדנונג צו פערבאטען דעם פערקויף פון לאדעס אויף דער גאס און אין די קלענערע געוועלבלעך.

כוליגאנעס געשטאכען אנ'אלטען יודישען הענדלער

(וו) אויפ'ן לעגאנאָרד־פלאץ זענען פרײַטאג עטליכע כוליגאנעס בעפאלען דעם 65־יעהריגען הענדלער לייזער ראפאפארט, סובאלסקא 21 און אים געשטאכען מיט א מעסער. דער וואך־פאליצ'אנט האט די כוליגאנעס ארעסטירט.

דעם פערוואונדעטען 65־יעהריגען יוד האט די פאגאטאוויע אפגעפיהרט אהיים.

מעסער־שטעכערײַ

(ב) אויף רוג פראנציסקאנער און ספאצערנאווא איז דער 20־יעהריגער זענאָ ראמפעק בעפאלען געווארען פון אומבעקאנטע לאפּוזעס, וואס האבען אים ארײַנגעזעצט א מעסער אין פלייצע.

אויף פשעגראדזיעגא 75 זענען מעסער־שטעכער בעפאלען דעם סטרוזש וואסקא 2, וולאדיסלאוו זייק (?) און אים געשטאכען.

אין ביידע פאלען האט מען די אנפאלער ניט געכאפט.

פון פריזיער־צער

(ש) נעכטען איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון פריזיער־צער (פעטריקאווער 85), צו בעטראכטען דעם קאמף מיט די אזוי־גערופענע „לאפעניקעס", וועלכע ארבייטען בײַ אנטי־היגיענישע בעדינגונגען און זעצען אראפ די פרײַזען פון ראזירען. עס איז בעשלאסען געווארען צו פאדערן בײַ דער געזונט־ראט, אז די עקזאמענס אויף פריזיער און לערן־יונגלעך זאלען פארקומען בײַ זיי אין אייגענעם לאקאל.

דער לעגיאן
א. נ. פון פולס, בערעק יאסעלעוויטש

אלע איינגעשריבענע מיטגליעדער ווערען אויפגעפאדערט צו מעלדען זיך אין קאנצעלאריע פון דער ויאוועוואדשאפט (?), זאוואדזקא 23, דונערשטאג, דעם 12. ד. ח. 8 אין אווענט, וואו זיי וועלען אונטערזוכט ווערען דורך דער מעדיצינישער קאמיסיע בײַם לעגיאן.

די אנערקענטע אלס טויגליך וועלען אײַנגעגליעדערט ווערען אין ווייטערע אפטיילונגען.

די ווערבונג פון מיטגלידער קומט פאר יעדען טאג, פון 7—9 אוו. דעם 25 ד. ח. ווערט די ווערבונג געשלאסען.

די קבורה פון א טראגיש־אומגעקומענעם יוד

(—) נעכטען אין אווענט איז פארגעקומען די קבורה פון'ם טראגיש אומגעקומענעם יוד מרדכי דוד יאבלאנסקי (?).

צוליב דעם, וואס דער מת איז געלעגען אזוי לאנג אין טײַך, איז דער קערפער געווען פול מיט ווערעם און די מתעסקים האבען זיך אפגעזאגט אים צו רעכט צו טון.

ערשט די פארשטעהער פון „חסד של אמת", ה' ל. ערלמאן און ל. עפשטיין האבען גענומען איבער די כחות און מטהר געווען דעם בר־מינן און עס האט געקאנט פארקומען די קבורה.

צווישען די פיל מיטגלידער פון „חסד של אמת" האט די בעשטאלטענע מאס פון ה' ערלמאן און עפשטיין ארויסגערופען גרויס אנערקענונג.

3 חדשים תפיסה פאר „מעשים טובים"
אויף א באנק אין שטאטישען פארק

(ב) אין זגערזש איז נעכטען פארגעקומען א פראצעס בײַ פעדי־כאכמע טיראן (?) פון די צוויי זגערזשער איינוואוינער מ. און נ., וועלכע ווערען אנגעקלאגט, אז מיט 2 וואכען צוריק זענען זיי אין אווענד געזעסען און א זעהר נישט שעהנער פאזע מיט א גאסען־פרוי אויף א באנק אין שטאטישען פארק. דאס געריכט האט זיי פערמשפט יעדען צו 3 חדשים תפיסה פאר בעליידיגען עפענטליך די מאראל.

יודישער גאלדשמידט וועט מאכען די קרוין פון קעניג קאראל

מ ש ע ר נ א ו י ץ. (יטא) דער יודישער גאלדשמיד קאראל ווייס פון משערנאוויץ האט בעקומען דעם קעניגליכען אויפטראג צו מאכען די קרוין פון קעניג קאראל דעם צווייטען פון רומעניען.

די קרוין דארף פערטיג זיין צו דער קאראנאציע פון קעניג, וועלכע וועט, ווי בעקאנט, פארקומען סוף חודש סעפטעמבער.

ווער האט געוואונען געוואונען
אויף דער מלוכה-לאטעריע
ציהונג פון דער 4-טער קלאס צווייטער טאג

פרייטאג אין צווייטען ציהונג'ס־טאג פון דער 4-טער קלאס מלוכה־לאטעריע זענען געפאלען פאלגענדע הויפט-געווינסטען.

זל. 20.000 נמ. 191441
זל. 5.000 נמ. 30711 71201
זל. 2.000 נמ. 13626 43185 119087
זל. 1.000 נמ. 90654 169390
זל. 800 נמ. 151199 153351 170361
זל. 600 נמ. 9599 22841 41148 96707 148844 151740 155918 165764 166149 198218
זל. 500 נמ. 3099 8997 9815 11258 15509 15763 18533 28563 29744 44349 49662 86875 90037 105411 106622 117984 119288 120894 121613 126544 133259 136138 142274 149858 150950 160278 163947 166965 167237 199836 200161 207520
זל. 400 נמ. 4201 6554 9580 11614 14322 14657 16180 16741 18386 19879 20076 20987 21174 22530 23421 23735 24772 26109 26909 27401 29663 29804 30425 33683 34106 38497 39633 40665 45690 46923 48804 49062 50173 51207 51958 53164 54132 54323 55384 56702 57754 60467 61758 61986 62318 62474 63889 64509 65829 66422 66769 70368 71538 73414 73898 76748 79888 83995 85073 86267 89944 90922 92020 94601 97546 98715 99943 101609 101865 102746 104171 104459 104436 104984 104989 110419 110871 111402 112731 115399 118188 118298 122438 126725 128729 129252 129862 131173 135307 136192 136836 137653 140501 142126 142127 142135 142633 143874 144137 145622 146502 149916 150304 151672 152436 152679 153365 155725 157197 157814 162058 163414 163668 167276 168246 168335 169014 169042 169208 170393 170518 171756 173338 174297 176967 178082 178908 180362 181596 181944 183781 186123 186449 189249 192010 193032 193068 197961 199647 201409 207746 209206

עקסטרא טעלעגראם!!!
צו אלע איינוואוינער פון לאדז און אומגעגנט!
דאס הויפט-געווינס פון דעם 2-טען ציהונגס-טאג פון דער 4-טער קלאס
זל. 20.000 אויף № 191441
איז ווידער, ווי געוועהנליך, געפאלען ביי אונז
ס. יאטקא
פיעטריקאווער 22
פיעטריקאווער 66
פאביאניץ פל. דאמבר. 3
אט איז ווידער א בעווייז וועגן דעם אונגעוועהנליכען גליק פון אונזערע שפילערס!
אט איז ווידער א בעווייז אז אין לאדז פאלען די גרעסטע געווינסטען נור ביי אונז!
אט איז דייטליך געדרונגען צו לאדזער דארף האבען א לאס פון אונזער קאלעקטור!

טעלעגראמען

קעניג פייזול אין בערלין

ב ע ר ל י ן, 9 (ספעציעל צום „לאדזער טאגעבלאט) אהער איז בנגעקומען דער קעניג פון איראק פייזול. וועלענדיג בלייבען אינקאגניטא בעהאלט ער זיך אונטער'ן נאמען פירשט איסאנא גאנץ בערלין ווייס אבער ווער ער איז און גיט איהם אפ קעניגליכען כבוד.

אמעריקאנער דעלעגאטן אויפ'ן וועג
צו דער זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט

נ י ו-י א ר ק, 9 אויגוסט (יטא) לואי ליפסקי האט פערעפענטליכט אנ'ערקלערונג וועגען דער סעסיע פון דעם אקציאנס-קאמיטעט. ליפסקי האט ערקלערט, אז די נישט-ציוניסטען נעמען א קנאפען אנטייל אין די פאלעסטינא-ארבייטען, ווי זענען נישט ארגאניזירט און האבען נישט קיין ריכטיגע רעפרעזענטאנץ. ליפסקי לעגט דעריבער פאר, אז מען זאל וועגען דעם רעדען אויף דער זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט אין בערלין.

נ י ו-י א ר ק, 9. אויגוסט (יטא) ריכטער יוליאן מעק און לואי ליפסקי זענען אפגעפאהרען קיין אייראפא צו די זיצונגען פון אקציאנס-קאמיטעט און פון אדמיניסטראטיווען ראט פון דער יודישער „אגענץ". סטיפען וויז וועט זיך אין די זיצונגען נישט בעטייליגען. קיין בערלין פאהרען אויך ארויס ד"ר קאראלניק, מאריס ראטענבערג און פישמאן.

פערשאלטען בלוט
גרויסער שפאנענדער ראמאן פון דער היינטיגער צייט

(1. פארטזעצונג)

— דו האסט געגעבען דיין הסכמה. פאפא. איך מוז ווארטען יעצט ווארף איך צום לעצטען מאל — פאר'ן אונבעקאנטען.

— האלט, האלט, אדעלא. ווען דו טרעפסט וועניגער, ווי דרייצעהן? — רופט דער פאטער אויבער און האלט אן די האנד פון דער טאכטער, וועלכע האט געוואלט נעמען דעם בעכער.

— וועט דער אונבעקאנטער אויך האבען פערלוירען.

— גוט. איך בין צופרידען. ווארף!

דעם יונגען מיידעל'ס ברוסט בעוועגט זיך שטורמיש ארויף און אראפ. רויטע און בלאסע קאלירען טוישען זיך אויף איהר פנים און איהרע אויגען גליהען מיט אנ'אונהיימליך פייער. די האנד שאקעלט קראמפהאפט דעם בעכער, אבער זי וויל איהם נישט אומווארפען.

— וואס ווארפסטו נישט? — רופט דער פאטער אויבער די שפילקייט.

— גלייך! איך ווארף! קוק, וואס עס איז געפאלען! — ווארפט זי די וועריפעל אויפ'ן טיש און גלייכצייטיג פערשטעלט זי דאס פנים מיט ביידע הענד.

א געשריי פון איבערראשונג רייסט זיך ארויס פון גראף ריינפעלד'ס ליפען.

אדעלא האלט כסדר איהרע הענד געבען פנים.

— נו, זאג מיר, וואס איך האב געווארפען! — ציטערן איהרע ליפען.

— זעה אליין! — ענטפערט דער גראף און שפרינגט אונטער אויף זיין שטוהל.

שנעל לאזען זיך אראפ די הענד פון דער יונגער פרוי. א בליק אויף די דריי וועריפעל און א געשריי רייסט זיך ארויס פון איהר מויל.

— הא, אכצעהן! — דער אונבעקאנטער האט געוואונען!

— רופט זי אויס און פאלט צוריק אויף איהר שטוהל.

— דו האסט מיר איבערגעלוימערט (?) אדעלא. דאס איז נישט שעהן פון דיין זייט! — רופט בייז אויס דער גראף און פערלאזט מיט פלינקע טריט דאס צימער.

— נײַן, איך האב גארנישט געמאכט עס איז אנ'ערליך שפיל — רופט אדעלא אויס און דעם קאפ הויבט זי שטאלץ אויף אין דער הויך און איהר לינקע האנד פרעסט זי צו צום האסטיג קלאפענדיגען הארץ.

דער גראף מורמעלט נאך עפעס עטליכע אונפערשטענדליכע ווערטער פאר זיך. זיי קלינגען ווי: נארישקייט! אונזין! צופאל!

אדעלא ווארפט איהם צו א שפאט־מוש־שמייכעלענדיגען בליק און ציהט זיך צוריק הינטער דער פארטיער, כדי ארײַנצוגעהן אין איהר שלאף־צימער. דער גראף קומט ארײַן אין א בעזונדערען צימער.

— דורכגעפאלען! — מורמעלט ער.

די טיר עפענט זיך פלוצלונג און זיין אלטער קאמער־דינער מיט גראהע האהר טרעט ארײַן איבער די שוועל.

— וואס ווילסטו? — מיט אדעלא'ן קען מען נישט רעדען איצט! — זאגט דער גראף צום אלטען.

— גנעדיגער הער גראף. זייט מוחל, וואס איך בין ארײַנגעקומען. איך זוך אײַך אליין.

— וואס איז דא נייעס?

— מ'האט מיר איבערגעגעבען א קארטע מיט דער פיטע, אינדזאפארט איבערצוגעבען.

— פון וועמען? ווער איז געווען דער איבערגעבער?

— פעליקס, אייער ארבייטער.

— וואס וויל דער יונגערמאן? פארוואס נעמסטו איבער צו ערלעדיגען זיינע זאכען?

— גנעדיגער הער גראף, די קארטע איז נישט פון איהם ער איז בלויז געווען א שליח.

— ווער האט איהם געשיקט?

— דאס האט ער מיר נישט געוואלט זאגען.

— נו, גיב עס אהער! — ברומט דער גראף און רייסט ארויס פון אלטען קאמערדינער'ס הענד די קארטע.

דער דינער פערבויגט זיך און פערלאזט דאס צימער.

שנעל צערייסט דער גראף דעם קאנווערט און נעמט ארויס א קארטע.

קוים האט ער איבערגעלייענט דעם אינהאלט, איז ער געווארען טויט־בלייך און ווי צוזאמענגעבראכען.

— עס איז נישט מעגליך! דאס קען נישט זיין! שטעהען דען די טויטע אויף פון זייערע קברים? — גיט דער גראף א קרעכץ און געהט צו צום טיש און שפארט זיך אן מיט דער האנד.

זיינע אויגען זענען ווייט פון די הערלען ארויסגעקראכען און קראמפהאפטען צוקען האט זיך געוויזען אויף דעם טויט־בלאסען פנים.

נאך עטליכע שורות האבען זיך געצייגט אויף דער קארטע:

„אין נאמען פון פארשטארבענער מוטער בעט איך דיך, דו זאלסט מיר צוליב טון. אנ'אונגליקליכע פרוי, וואס איז ווערט הילף, ערווארט דיך בײַם יאגד־פאווילאן.

דיין ברודער פראנץ, פאן ריינפעלד".

מיט א הויכער, פערשמייכטער שטים האט דער גראף איבערגעלייענט די פאר שורות. דערנאך האט ער דאס פאפירעל צעקנייטשט. מיט צארן עס א שלודער געטון צו דער טיר און אויסגערופען:

— פערשאלטען זאלסטו זיין, דו פערשאלטענער! — און קרעכצענדיג האט ער זיך א ווארף געטון אין פאטעל.

דא האט זיך געעפענט די טיר. אדעלא האט זיך בעוויזען. דער גראף האט זי נישט בעמערקט.

— פאטער! — האט זיך געהערט אין א פערוואונדערטען טאן א ווארט פון די ליפען פון דער יונגער דאמע.

גראף ריינפעלד האט פון איבערראשונג א שפרונג געטון אויפ'ן פאטעל.

— אך, דאס בויזטו? בויזטו שוין לאנג דא? האסט געהערט, וואס איך האב גערעדט? — רופט ער אויס און מיט א קראמפהאפטער האנד האט ער אנגעכאפט דעם ארעם פון זיין טאכטער.

— וואס איז דיר? כ'בין ערשט די סעקונדע ארײַנגעקומען אין צימער.

— האסט נישט אויסגעהערט מיך? רעד! איך ניעט דיר. זאג מיר דעם אמת.

— פאטער. וואס איז דיר געשעהן? מיין גאט, דו בויזט דאך אויסער זיך! דו ציטערסט!

— דו האסט געהערט, וואס איך האב גערעדט, אדעלא? יא, ערקער נײַן!

— ביי גאט, ניין, פאטער.

— נו גוט, קינד. פערגעס דעם דאזיגען אויגנבליק און דערמאן מיך אן איהם אויך נישט קיינמאל, איך בעט עס דיך! — רופט אויס דער גראף און שנעל געהט ער צו צו דער טיר. בייגט זיך אראפ, הויבט אויף דאס צעקנייטשטע פאפיר און געהט ארויס.

— וואס איז דאס געווען? — פליסטערט אדעלא.

פלוצלונג פאלט איהר בליק אויף דעם צעריסענעם קאנווערט. האסטיג הויבט זי איהם אויף.

„דעם גראף קארל פאן ריינפעלד, פערזענליך איבערצוגעבען". — לעזט זי איבער.

זי קוועטשט מיט די אקסלען און זי פערשטעהט גאר נישט.

(פארטזעצונג קומט)

ס'זענען נאָך פאַראַן שבתי-צבי'ניקעס

זיי זענען משומדים און געפינען זיך אין טערקיי. — נייע איינצלהייטן וועגן אַרט לעבען פון אָט דער סעקטע

II

ווען מען האָט דערהערט אין דער יודישער וועלט, אַז שבתי צבי איז געוואָרען אַ מאַהאַמעדאַנער, האָט אַלעמען אָרגט געכאַפּט אַ געפיהל פון אַ שרעקליכער ענטוישונג און שאַנד. וואָרום די באַוועגונג און די אויפרעגונג צוליב שבתי-צבי'ס אויפטרעטען אַלס משיח איז געווען געוואַלדיג גרויס אין אַלע יודישע געמיינדעס, בעזונדערס נאָך בײַ די ספרדישע יודען. אַהן אַ צאָהל יודען זענען געשטאַנען „עמאָלט מיט די זאַכען אײַנגעפּאַקט, גרייט צו פאָהרען קיין ארץ-ישראל, און דער מלוכה פון דעם „מלך המשיח", און דאָ קומט נאָר אַ ידיעה, אַז שבתי צבי האָט זיך גע'שמד'ט!

אָבער ווען די ערשטע בהלה איז אַריבער, זענען אַ סך פון שבתי צבי'ס אָנהענגער, פון די „מאמינים", וועלכע זענען געווען פאַנאַטיש אײַנגעגלויבט אין איהם, געבליבען אײַנגעשפּאַרט זיין אויך ווייטער געגלויבט, אַז שבתי צבי איז משיח. און פאַרוואָס האָט ער זיך גע'שמד'ט? אויף דעם האָבען זיינע תלמידים און אָנהענגער געגעבען פאַרשיידענע תירוצים. מאַנכע האָבען ערקלערט, אַז פונקט ווי דוד האָט געמוזט לעבען אַ געוויסע צייט אַלס אַ מאַכמעדאַנער. אַנדערע ווידער האָבען געזאָגט, אַז שבתי צבי גופא האָט זיך גאָרנישט גע'שמד'ט, אַז ער איז נאָר אַרויף אויפ'ן הימעל צוגענומען פון נאָר די פּרויון אַלס קענגט פון דער וועלט, און גע'שמד'ט האָט זיך נאָר אַ אַנדערער, וועלכער זעהט אויס פונקט, ווי ער.

אַ סך מיטגעהאָלפען אויפצולעבען און צוריק צו פאַרשטאַרקען די באַוועגונג האָט שבתי צבי נופא, וועלכער האָט גע'שמד'טערהייט געשפּילט אַ צווייטיגע ראָלע. ער איז געווען אַ יוד, ווי אַ טערק. יודען האָט ער געזאָגט, אַז ער האָט זיך גע'שמד'ט בלויז לפנים, אַז ער האָט עס געטהון נאָר צו ראַטעווען יודען פון די חבלי משיח. די צרות וואָס יודען גלויבען, אַז ס'וועט לײַדען אין משיח'ס צײַטען און כדי אַרויסצופיהרען מוי זענדער מאַכמעדאַנער אונטער די פלינדען און האַלט זיך נאָהענט צו זיי, כדי און דעם מיטלע, האָט ער געזאָגט פונקט פאַרקערט: אַז ער נעהמט אַרום צווישען יודען און האַלט זיך נאָהענט צו זיי, כדי זיי איבערצורעדען, אַז זיי זאָלען אָננעמען דעם מאַכמעדאַנישען גלויבען.

אַזוי אַרום האָט די טערקישע רעגירונג ערלויבט שבתי צבי זיך צו חבר'ן מיט די יודען און צו האַלטען דרשות אין די שוהלען. ווען טערקישע באַאַמטע פלעגען קומען אין שוהל אַלפּינג צו געבען, וואָס דאָרט טוען שבתי צבי און זיינע אָנהענגער, פלעגען די שבתי צבי'ניקעס האַסטיג אַראָפּנעמען די יודישע היטלען פון די קעפּ און זיך אַנטוהן טערקישע טורבאַנען.

האָבען אַ סך טערקישע יודען אָט אַזוי זיך צוגעוואָהנט צו פאַרשטעלען זיך פאַר מאַכמעדאַנער און צו גלויבען אין שבתי צבי, אַ סך אָנהענגער זיינע האָט שבתי צבי אַליין צוגערעדט זיך צו שמד'ן און ס'איז אַזוי געוואָרען אַ שמד-באַוועגונג פון די שבתי צבי'ניקעס אין טערקיי.

דער מיטעל פּונקט פון דער באַוועגונג איז געווען סאַלאָניקי. דאָרטען האָט שבתי צבי געמאַכט אין שוהל מיט אַ ספר תורה און האָט און האָט אַליין ... ער האָט חתונה געהאַט מיט דער תורה און אַז ער איז משיח, וועלכער וועט באַלד פיהרען אַלע יודען אין ארץ ישראל. פון סאַלאָניקי איז אויך געווען יוכבד, די צווייטע פרוי פון שבתי צבי, מיט וועלכער ער האָט חתונה געהאַט. יעצער איז שוין געווען אַ מאַכמעדאַנער. שבתי צבי גופא האָט געשמוצט מיט געלט זיינע אָנהענגער אין סאַלאָניקי. זענען אַזוי אַרום צוזאַמענגעקומען אַהין שבתי צבי'ניקעס פון נאָהענט און ווייט און זיך דאָרטען באַזעצט.

נאָך שבתי צבי'ס טויט איז די אַלמנה יוכבד געקומען צוריק אין סאַלאָניקי און געוואָרען די פיהרערין פון דער שבתי צבי באַוועגונג. זי האָט ערקלערט, אַז אין איהר יונגען פופצעהן יעהריגען ברודער יעקב קערידא איז אַריין די נשמה פון שבתי צבי, אַז ער האָט אין זיך צוויי נשמות: אי די נשמה פון „משיח בן דוד", אי די נשמה פון „משיח בן יוסף". מ'האָט דערפאַר אַ נאָמען געגעבען דעם קליינעם משיח'ל יעקב צבי, און ער האָט בעקומען אַ גרויסע צאָהל אָנהענגער.

אָבער יוכבד און יעקב צבי און די אָנהענגער זייערע אין סאַלאָניקי האָבען געקענט נישט געפינען קיין צניעות'דיגע לעבען. זיי האָבען יעדערפאַלס געפיהרט אַזעלכע, ווײַליגע ... צו אויסגעלאַסענקייט. די געגנער זאָגען, די „כופרים" האָבען דערצעהלט אויף זיי אַלערליי מיאוסע זאַכען: אַז זיי בײַטען זיך מיט זייערע ווייבער און אַז זיי פיהרען בכלל אַ שמוציגען לעבען, און זיי האָבען זיך געפאָרכט פון דער טערקישער רעגירונג: די שבתי צבי'ניקעס האָבען שוין אָבער געהאַט אַ פאַרמוגען מיטעל, ווי אַזוי זיך צו באַשיצען פון דער רעגירונג: זיי האָבען עקאָנאָמיליך אָנגענומען דעם מאַכמעדאַנישען גלויבען.

אָבער פופצען יאָהר נאָך שבתי צבי'ס טויט איז אויסגעבראָכען אַ מחלוקות אין דער געמיינדע פון די גע'שמד'טע שבתי צבי'ניקעס אין סאַלאָניקי. אַ טייל איז געווען פאַר יעקב צבי און דער אַנדערע געגען איהם. האָט יעקב צבי פאַרלאָזען סאַלאָניקי און איז אַוועקגעפאָהרען אין ווײַטע לענדער. ער האָט געזאָגט אַז ער וועט באַלד קומען צוריק, אָבער ער איז געשטאָרבען אַזוי אין וועג.

די געמיינדע פון די שבתי-צבי'ניקעס אין סאַלאָניקי איז אָט אַזוי געבליבען צושפּאַלטען אין צוויי גרופּען: אין אָנהענגער און געגנער פון יעקב צבי. צוואַנציג יאָהר שפּעטער איז אויפגעשטאַנען אין סאַלאָניקי אַ שבתי צבי'ניק מיט'ן נאָמען ברכיה, וועלכער האָט ערקלערט, אַז אין איהם איז אַריין די נשמה אי פון שבתי צבי אי פון יעקב צבי. אין צוויי יאָהר אַרום איז ער געשטאָרבען און זיינע אָנהענגער האָבען זיך אָפּגעשפּאַלטען פון די איבעריגע שבתי צבי'ניקעס און געגרינדעט אַ דריטע סעקטע. אַזוי אַרום זענען די שבתי צבי'ניקעס געבליבען ביז הײַנט צושפּאַלטען אין 8 סעקטעס.

ביז הײַנט נאָך היטען די שבתי-צבי'ניקעס, ווי אַ חשבונות, דעם שווערד וואָס שבתי צבי האָט בעקומען פון סולטאַן, ווען ער האָט אָנגענומען דעם מאַכמעדאַנישען גלויבען. זיי האָבען אויך דרײַ ספרים, וואָס שבתי צבי אַליין האָט פאַרפאַסט. זיי האַלטען עס אָבער פאַרבאַהאַלטען און לאָזען קיין פרעמדען נישט אַרײַנקוקען אין דעם. אַזוי דערצעהלט דער העברעאישער שרײַבער יצחק רפאל מלכו און זיין אַרטיקעל וועגען די שבתי-צבי'ניקעס פון סאַלאָניקי און דאָס לעצטען העברעאישען זאַמעל בוך „רשימות". יצחק רפאל מלכו האָט און דער מלחמה יאָהרען פאַרבראַכט אין סאַלאָניקי און זיך געוואָהנט מיט די געלערנטע שבתי-צבי'ניקעס. מ'קען זיך דערויבער פאַרלאָזען אויף דעם, וואָס ער דערצעהלט.

ב. טוביה

אַלע אייראָפּעאישע הערשער פערמישט מיט יודיש בלוט?

(ענדע פון זייט 3)

פּורט אַמאָל כבוד עטליכע פירשטען געשלעכטער, צוזאַמענגענוגנדיג זיי דעם גרויסען יחוס אויך פון די פּיערלעאָנים.

ערשט די שפּעטער צאַמוויקעלטע וויסענשאַפט פון געשיכטע און ביאָגראַפיע האָט באַוויזען, אַז אין דאָזיגען „שלשלת היוחסין" פעהלט דער רעגירענדער „סדר הדורות" און דער גאַנצער יחוס-פּינן איז אָהן אַ פונדאַמענט. דערום האָט מען שפּעטער אויך בײַ די האַבסבורגער אָוועקגעלאָזען אַלע השערות פון נישט באַוויזענעם יחוס.

אָבער מניה וביה זאָגט גראף פאַלצער-האַרניץ, אַז אַלע עלטסטע רעגירענדע און הערשענדע געשלעכטער און פירשטענטום זענען אויך בנוגע יודישען שטאַם-בלוט נישט ראַסען-ריין. ער איז אויפ'ן יסוד פון זיינע היסטאָריש-סאָציאָלאָגישע פאָרשונגען זיכער, און אין ווײַבליכער רעסטענראַנץ (ווײַבליכע אָפּשטאַמונגען — ליניע) רינט יודיש בלוט אין די אָדערן פון אַלע דייטשע פירשטען און פון גאַנצען הערשענדען הויכען אַדעל סײַ אין דער אַלטער סײַ אין דער נייער צייט. און צוזאַמענהאַנג מיט דער פעסטשטעלונג איז גראף פאַלצער מודה, אַז די פאַמיליע פּיערלעאָני האָט (אויך בלויז און ווײַבליכער רעסטענראַנץ) אַ הויפּשען חלק אין דער דאָזיגער אַלגעמיינער יודישער בלוט-מישונג צו אַלע דייטשע פירשטענטומער. אפילו די האָהענשטויפען — זאָגט ער — וואָלטען אויך נישט געקאָנט נאַכווייזען זייער ראַסענרייניקייט פון יודישען בלוט, ווייל זיי האָבען יאָ געהאַט געהיראַטע קרובות מיט דער פאַמיליע פּיערלעאָני, און כדי צו נעמען די ראַסען אַנטיסעמיטען דעם דיסקוסיעס-פאַטש אין פּנים, זאָגט גראף פאַלצער צום ערשטען כלל אַרויס קלאָר און דײַטליך, אַז אפילו קײַזער פרידריך באַרבאַראָסאַ, דער אָפּגאָט פון די דײַטשע אַנטיסעמיטישע נאַציאָנאַליסטען און ראַסענשוצלער האָט אויך געהאַט הויפּשע עטליכע טראָפּען יודיש בלוט אין זיינע אָדערן, הגם ער איז אַליין געווען אַ שונא ישראל. אָבער ווען ער זאָל הײַנט קענען הערען די מאָגע פאָרשונג פון גאַרדינשער אָדער אַרישער ראַסענרייניקייט, וואָלט ער זיך געבעך געמוזט מטריח זיין נאָכ'ן טויט און איבערדרעהען זיך אין קבר מעהר ווי איינמאָל...

דערביי דערמאָנט גראף פאַלצער, אַז דאָס קורבות געהט נישט אַליין מיט די פּיערלעאָנישע טעכטער, נאָר אויך מיט דער ווײַבליכער ליניע פון אַ צווייטען רוימישען הויז פון גע'אדל'טע יודישע משומדים. דורכ'ן מחותנ'שאַפט פון די דײַטשע פירשטען מיט אַלע רעגירענדע דינאַסטיעס אין אייראָפּאַ וועט אויסקומען, אַז בײַ יעדע פון זיי רינען שווערע טראָפּענס יודיש בלוט און עס איז פאַר אַלעמען בעסער נישט רעדען פון אַרישע ראַסענרייניקייט. (ימ"א).

קינא ZACHĘTA זגערזשער 26

היינט און טעגליך! גרויסע דראַמע א. נ. „גיפט פון ליבעס-רייץ" (גיפט פון דער תאוה)

אַ דראַמע פון אַ שעהנער ענגלענדערין, וואָס לעבט איבער אין דער הויפּט-שטאָט פון אונגאַרן דעם ערשטען ראָמאַן. שעהנע אויפנאַמען פון דונאַי און זיינע ברעגעס.

אויסגעצייכנעטע קרעאַציעס פון ריכטער און עוואַ ג ר ע י. אין די הויפּט-ראָלען: פּאַוועל ריכטער און די צויבערנדע עוואַ גרעי.

אָנפאַנג אין וואָכען טעג 5.30, שבת, זונטאָג און חגאות 2 אַ זייגער נאָכמ. — אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפּאַנסקי.

URODONAL CHATELAINA

Zwalcza reumatyzm podagrę piasek sklerozę

czyści nerki oczysz. wątrobę i stawy, łagodzi arterje i zwalcza otyłość

Do nabycia we wszystkich aptekach i skł. apt. Przedstawicielstwo ul. Fredry 4 Warszawa

ס'נויטיגט זיך

אַ אינסטרוקטאָרין פאַר אָנדולאַציע. אָפערטען אונטער „L. K." אין דער אַדמיניס. פון „לאָדזער טאָגעבלאַט". 3559

בוכבינדערײַ פון וו. ל. ווישנעוואַוסקי, לאָדז, פּיעטריקאָווער 33, נעמט אָן אַלע אַרט בוכבינדער-אַרבייט, ווי אויך מוסטער-קאָלעקציעס אויסגעפערטיגט לויט'ן נייעסטען סיסטעם צו מעסיגע פּרייזען.

הולך בתומילך בטח, ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:
ידי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:

קענען נישט איבערגעבען דאָס רעעלקייט פון דער אַלט-בעוואוסטער רעכטסקאָנסולטענטען-ביוראָ פון ה' מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17 (זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אַדוואַקאַניעס, קלאַוזולעם, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאַנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

חדשה בספרות העברית!

יצא לאור זה עתה ספר מדעי-אמנותי יחיד במינו, המענין, מענג ומושך את לב הקורא בתוכנו ובסגנונו, בשם

„המוסיקה בכתבי הקדש, בתלמוד ובקבלה"

מאת י. קיהן

הספר נדפס בהידור על נייר משובח ומכורך יפה. מחירו עם המשלוח 1 דולר. להשיגו אצל המחבר

J. Kühn, WIEN XX, Karl Meisslstr. 1

לאָמבאַרד — א ליציטאַציע

וואַרשאַווער לייה-אַקצ.-געז. אויף בעוועגליכע משכנות אַפּטיילונג אין לאָדז, זאַכאָדניאַ 31

מאַכט בעקאַנט, אַז דעם 18, 19 און 20 אויגוסט 1930 וועלען ווערען פערקויפט דורך אַ עפענטליכע ליציטאַציע די אין זיין צייט נישט-פּראָלאָנגירטע משכנות. די פּראָצענט דאַרפען איינגעצאָהלט ווערען פאַר'ן

15-טען אויגוסט 1930

ביז נאָכ'ן דאָזיגען טערמין וועלען די משכנות-איינליגער מוזען צוצאָהלען די קאָסטען פון דער מלוכה'שער פּראָביר-אַנשטאַלט פאַר דער דורכגעפיהרטער פּרובען-פעסטשטעלונג; די ליסטע פון די נומערן פון די משכנות, וואָס אונטערליגען דעם פערקויף וועט ווערען פערעפענטליכט אין „קוריער לודזקי" און עס וועט אויסגעהאָנגען ווערען אין דער ביוראָ זאַכאָדניאַ גאַס נומער 31.

אין מיין ביוראָ

ווערט ערלעדיגט ביטעס אין אַלע אורזשענדעס, סאָנדעס, היפּאָטעקען, ירושות, די בעסטע עצות אין יורידישע געשעפטען אויך היפּאָטעקען-חובות

י. זאַמעק פּאָמאָרסקאַ 19

טעלעפאָן 200.10

קליענטען ווערען ביי מיר ערלעדיגט אין משך פון 24 שעה

Wystrzegać się naśladownictw o podobnym brzmieniu

פאַרשטעהערשאַפט פון 2-טען צפון-יריד אויף דער וואָיעוואָדשאַפט לאָדז און קיעלץ

די דירעקציע פון 2-טען צפון-יריד ווי אויך פון דער ווילנער אויסשטעלונג פון פאָלקס-קונסט און אינדוסטריע, האָט בעשטימט אַלס איהר פערטרעטער אויף דער שטאָט לאָדז און אויף דער לאָדזער און קיעלצער וואָיעוואָדשאַפט די פירמע Zespół Pracy Agenturowo-Handlowej i Kredytowej קאָאָפּעראַטיוו מיט בעגרענצטע אחריות לאָדז פּיעטריקאָווער 106, טעל. 106-85.

די דירעקציע פונ'ם יריד בעט אַלע פעראינטערעסירטע מיט'ן 2-טען צפון-יריד אין ווילנע, אַנצובינדען אַ קאָנטאַקט מיט דער פירמע Zespół Pracy וועמעס פערוואַלטונג איז בעפולמעכטיגט געוואָרען אָנצונעמען בעשטעלונגען אויף אויסשטעלונגס-פּלעצער און פיהרען אַלערליי פערטראַקטאַציעס אין נאָמען פון דער דירעקציע פונ'ם צפון-יריד אין ווילנע.

א לאָקאַל

פאַר אַ שולע פון 9 גרויסע אָדער 3 קלענערע שטובען אין צענטרום פון שטאָט ווערט געזוכט. מעקלער געוויינשען. אָפערטען אָפּצוגעבען אין דער אַדמיניסטראַציע „לאָדזער טאָגעבלאַט" אונטער „Lokal Szkolny"

Dr. med. M. Rubinlicht

וואָסכאָדניאַ 23, טעל. 168-00

אינערליכע קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן פון 12—2 און פון 8½—7½ אָוונד.

געגען שוויס פון פיס

און אַדטשיסקעט נוצט נאָר פּראָשעק און פּלאַסטער „ראַדיקאַל". פּרייז נאָר 30 גראָשען. אויך פּלין „ראַדיקאַל" וואַשט אָפּ שמוץ און פלעקען פון אַלע קאָלירטע שיך, פּרייז 50 גראָשען אַ פלעשעל. אויך פּלין „ראַדיקאַל" צו וואַנצען, פּרייז פון אַ פלעשעל 100 גראַם 50 גראָשען. היט אייך פאַר מינדערווערטיגע נאָכמאַכונגען, וועלכע ברענגען נישט קיין נוצען נאָר שאַדען בלויז די פיס. צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער ווינער, פּיעטריקאָווער № 10

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבינעט-כאָס...

טעגליך פון 8 אַ זייגער פריה ביז 9 אָוונד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדערע וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

וויכטיג פאַר דאַמען!

פאַר נאָר 2.50 זל. מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבעראַרבייטע איך אויף בענצליך ניי. געדענקט די אַדרעס: 23 זאַוואַדזקאַ 23 בעמערק: גיי היטען די לעצטע נייהייטען אין פּאַריזער ביליגער 50 פּראָצ. ווי איבעראַל. אויספּערטיגונג

„TOLA"

אַבאָנעמענטס-פּרייז [illegible] אַנאָנסען-פּרייז [illegible]

Redaktor-wydawca B. Hamburski

Tłocznia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska [illegible]